

HS BREV TILL HA

1924

3.1.	2 s.	8.7.	2 s.
7.1.	1 s.	17.7.	1 s.
10.1.	1 s.	30.7.	1 s.
14.1.	1 s.	8.8.	2 s.
27.1.	2 s.	18.8.	1 s.
4.2.	1 s.	31.8.	2 s.
10.2.	1 s.	17.9.	1 s.
13.2.	1 s.	1.10.	1 s.
22.2.	1 s.	5.10.	1 s.
26.2.	1 s.	12.10.	2 s.
3.3.	1 s.	15.10.	1 s.
6.3.	1 s.	1.11.	2 s.
9.3.	1 s.	7.11.	1 s.
14.3.	1 s.	8.11.	1 s.
17.3.	1 s.	15.11.	1 s.
20.3.	1 s.	25.11.	2 s.
30.3.	1 s.	29.11.	1 s.
9.4.	1 s.	7.12.	2 s.
14.4.	1 s.	13.12.	1 s.
17.4.	1 s.	18.12.	1 s.
22.4.	1 s.	19.12.	1 s.
3.5.	1 s.	25.12.	1 s.
12.4.	1 s.	28.12.	1 s.
15.5.	1 s.	31.12.	1 s.
19.5.	1 s.		
26.5.	2 s.		
10.6.	2 s. + tidn.klipp		
17.6.	1 s.		
24.6.	2 s.		
30.6.	1 s.		

3 jan. -24

Einar

Du talar om din julafton, tack.

Min - det kom på dagen mycket varmbröd, tårtor, klappar - granen var så nätt i ett hörn - men så måste den kläs', och jag tyckte inte om flaggor i julgran - och så bad jag Olga komma in och fira jul, och pratade om det hon tycker om - Och vi hade allt gott, bara Tyras mandelkonfekt höll jag, och det var syndigt - och när vi pratat och druckit thé med tårtor lade jag mig, och ville ha jul och såg litet på Cranach, och där var mycket vänlighet men julen var som bortpratad. Det är illa tänka så, om man försöker ge en glädje vad vill man mer. Man kan inte ge det är väl det.

Jag tänkte du hade det gott. Tänkte på Magnus som "inte visste" dagen förut om Måns skulle ha julgran.

Marie W. har hört, före jul, att Hanna "är som förvandlad, går så strålande och nätt på gatorna i Paris, är fullkomligt parisienne."

Jag tyckte den franska revyn var fattig. Diktonius "lilla bror" var för enkelt, men något var inte riktigt "som förr", det bar en framåt. Jag har inte sinne för rent poesi, bara ibland, jag tycker om starka häftiga känslor som vara, som bära människor genom livet - ej de små växlande. Jag tycker om något man aldrig nått botten av -

Till julen fick jag André Gide's Dostojevski', baserad på hans brev, och har just börjat. Det är underligt se en västerlänning förvåning över D.'s öppenhet, ödmjukhet - han tänker på det vi kalla sjelvkänsla, det fattas. Han har ej sett ryssen, som vi, och ej i Petersburg den gamle ryssen som talade om sin sena kärlek, passion, - när moderns kammarjungfru var inne - så enkelt, utformat som Dostojevski - vad rörde det honom att hon var inne.

"Trolovningen" har jag läst, den är fin och sann, men den blir inte människor för mig, utan tablå, idé. Jag tycker om 'Aglavaine et Selysette. Så har jag läst "Daphnis & Cloë" och tyckt en del ställen så vackra, och boken full av händelser, i Arkadien! Där Cloë spelar på syrx för att kalla tjurarna hem och de störta sig i havet och komma simmande, Daphnis föres mellan två med handen på deras horn. Och där hon sitter på däck med tall kring håret, och hjorden med murgrön kring hornen, det är måleriskt. Annars är där litet förkonstlig, men mycket vackert - tack jag fått läsa.

Jag fick av M. en mycket modär fransk (och modärn stil) roman, av Jean Cocteau som jag först tyckte var om humbug, men tyckte så bra om i slutet. En 16 åring som rymmer till kriget, ljuger allt - men han ljuger inte riktigt, han leker. En afton vid fronten ser han stjärnorna och känner första gången något verkligt han älskar, henne, då en vaktpost, ett rop och ett skott. Han är 'Guillaume II' ropar han, sitt namn, och dör, lekte till slutet Den har befriat mig från något, den har gjort kriget mänskligt för mig.

V. Rosenberg tyckte jag om - och det Finnberg sade. 'Dam vid bord' och 'De tre'. Varför skulle just han gå under, eller måste man kasta bort all medvetenhet för att bli den konstnärligt mottagande, som Edit Södergran säger. De som levtt illa måla bäst. Inte målade Arosenius bra när han blev behärskad.

(forts. till 3.1.1924)

Jag läser inte mer det som sägs om mig, finska orkar jag ej läsa. Den metande flickan är börjad i Bretagne och de otäcka benen målade i Helsingfors.

I dag väntar jag en modell - om hon nu kommer.

En ljus dag kan färgen glöda upp i mitt rum, så är den tung och jämn igen.

Man har frågat efter tavlor här, jag väntar de från H.fors, Göteborg. Jag har det bra, var ej rädd - Hon vill ha 1 kilo lutfisk i målet, nog ha vi mat. Hon är så borgerlig - "är det riktigt herrskap?" "mån" är så nätt på himmeln, som en brosch."

Mamma kunde säga något fint. gott och så sannt, men jag ville ibland tro något annat.

Ett ögonblick kan jag vänta något än, men mest är det känslans död. Ser du, du behöver ingenting mer, du tänker andra tankar ja, du vill nog dela med mig det, tack - tack för året.

Men vill du våga liten Dusseli - så hårt säger jag. Min verandadörr skall vara öppen, kom - om där inte händer en sak förr än det

din Helene   din vän.

Mannen som talade med dig juldagen, han var från förr. Jag är så matt, jag vet ej vad jag säger.

(På en skild papperslapp följande text:)

Jag har jämfört med min, - i tyska upplagan är hela sidor bortlämnade, och allt anstötligt sorgfälligt bortrensat och språket moderniserat! - således en värdelös bok detta! Den ser så ut! den är oigenkänlig, "förbättrad."

Montaigne säger på ett ställe "jag som är så skamlös i min mund kan icke klä av mig då min betjänt ser på."

Detta är en annan man. Byt ut boken.

år 1924 Montaigne

7 jan. -24

Einar.

Jag tänker bara på dig som måste ligga till sängs, du är så långt i ödemarken - man vill skicka dig medicin, av Sandelin's opiumpulver - Men kanske är det av den maginfluensa som går här med. Tyra sköter ju dig, ja, måtte du bli snart frisk. Jag är orolig.

Liten Dusseli ser, han vet ej vad de gör men han vet redan de gör något, stackare - och hans mamma är så nätt att alla se bara på henne - jag tager parti för Dusseli. Och för dig - bli nu frisk

Tack för bilder mer om det sedan, bli bara frisk så blir jag glad igen.

Helene

Du skall leva och ha det bra!

Ett prov på Sandelins pulver, bra att ha hemma

Rec.

Bismuth submitr. 0.50

Rets. Opii 0,015

Suffsesle. 9 tu des. lekttl1 [oläsligt]

?

10 jan. (1924)

Einar,

Jag har oro, hur är det med dig, med Tyra.

Om jag kunde helst räcka medicin, ge det Ni behöva, ta det bort igen, helt tyst - Ni skulle bara få vila. Jag kan intet, har så svårt av det. Ligger mest sjelv numera. Skriv inte hav bara ro och vila.

Tack för ett stort verk - jag trodde det var misstag av bokhandeln - inte skall du ge så mycket, mena bara väl. Det var nog från dig.

Bliv friska, gör Helene glad.

14 jan -24

Oh, Einar, hur gott det kändes, du var bättre, Ni var alla friskare - Du skrev så fint och varmt och vänligt - jag hade tänkt 'om där aldrig mer kom brev'.

Varför skulle man sen' ens försöka måla.

Mycket har jag haft att övervinna, kanske kampen för till seger.

Här har jag det bra nu, mer fred - och deklARATIONER med undan-stökade - I gård stod jag ute och såg ett svart landskap första gången - svarta stammar o. tallar som kom så nära en, i ett stor*snöflak uppe i en lätt dimma, men djupsvart! (x) Tänkte på 'den svarta gården och var sorgsen. I dag kom brevet. Och där var om det samma svarta. Inte kan jag flytta långt bort, men tänk så nära det blev för dig, till världen - hit. Och jag har länge tänkt du har det för tungt i ditt revir - jag skulle bli så glad!

Nu först har jag orkat läsa om Thiel's galleri, bra!, du får det med bilderna tillbaka. Tack mycket för bilder, möda.

Stenman sände bilden av 'Bretagnelandskap', och sade med detsamma det var en tvivelaktig affär, många konstnärer ha fått sådana brev, och det är "köpt reklam

Ingen hade begärt ännu något av mig, men jag avstod. Konstnärer köpa inte direkt reklam - tänkte jag.

Här är mörkt nu, ljuset tändes!

Till jul sände Ann-Marie i brev en liten teckning av en äldre kvinna, dam: Mycket skarpt i karaktär, och duktigt, jag var glad att se den. Av Hanna har jag en teckning av ett fönster i en ruin. Där är inte mer något om naturen berättande, den för en till oanade nöjder, som konstverk skall göra, den har en djup stämning och är vacker. Jag är helt förvånad över de två. Ann Marie säger hon "tecknar nu som en man." Jag tycker här har inte kommit över 'gränsen' ännu

Ett kort från Hanna till jul, och i dag ett brev (med ett tack), hon är som jag förtrollad av gatan, ljuset, vimlet - nu skulle vi ha att tala om Men det ges ingen adress, och jag respekterar hennes önskan. Hon går hos Colarossi, är ej nöjd med sitt arbete. Jag skall be henne köpa mig ett tyg eller ett gammalt smycke i vår, och något åt sig med, som hon vill ha.

Att du målat! så roligt.

Jag skall sända ett par av teckningarna till Magnus i februari, till de gamla ramarna, där får du taga eller icke taga. Då jag på hela året inte fick ihop något som dugde hur skulle jag få nu - det har varit ett så svårt år - och jag är visst gammal - vet ej, som D.

Hade en modell för en skiss, nu reser hon bort. D. har ej varit här ännu, hon var litet sjuk och jag ser hon står vid en vändpunkt - vart skall hon gå? "Om jag visste om jag är ung" skriver hon. Hon tror inte hon är det. - Farväl Einar, jag önskar dig Jyväskylä, så att du måste få det. Vill du bara riktigt ha det, du ödemarkens son - Helene

Magnus litet sjuk Nu skall du ju vila, sköta om dig, ber H.

(x) tecknade litet.

(På en skild liten papperslapp följande text:)

André Gide ser det hos Dostojewski som jag ser, och han tycker han finner sin egen tanke där. - - "det är för att Amerika inte tagit emot lidandet och synden som det inte har någon själ ännu". Jag orkar bara läsa helt litet.

* [sic!]

27/1 (1924)

Einar,

Jag söker ditt sista brev, det där du säger vi växa från ett motiv, vi ha lämnat det. Vi växa från mycket, men några stora, enkla saker stå kvar - de är uttrycket av vårt innersta.

Hittar inte brevet i mitt lilla, lilla hem - bara det av den 8 de där du säger det var nyårsafton, Tyra sov av trötthet, där var stämning. Men nu är ni väl friska.

Jag har sökt i Strengell's "möbleringskonst", och i "Sången om den eldröda blomman" - och tycker jag vet varför du aldrig visade mig den.

Men nu vet jag en - annan - bok jag skall köpa när jag blir litet rik oväntat en dag.

Och jag ville tala om böcker i dag. Jag läser så gerna romaner, emellan det andra, och jag tyckte mycket om "Egholms Gud" det var mänskligt - och konstnärligt. I "Clara van Haag" tyckte jag Bucholtz redan börjat komponera något in som - ja - kanske behagar, men fint i den stora genomgående idén.

Nu börjar jag läsa Cranach, sedan jag sett sjelv först han är en vild natur som börjar tycka om det älskvärda, yttre skönhet, känslig ofta. Har alltid tyckt om honom.

Nu undrar du jag intet sagt om Steinlen, du säger du ville ge mig en Steinlen, och jag visste det var så. Derför var jag så ofin och frågade Ak. Bokh. om de ej misstagit sig - ett stort dyrt verk i färg har jag fått, aldeles för mycket - du hade ren' givit för mycket med Cranach - men det var en "von Steinle" och jag vet du inte menade det. Nu håller jag det gerna ty det är från dig, men nog tycker du sjelv det är synd om dina arma pengar - tomtar, munkar med snö på håret, unga flickor som småle' i vassen, och vykortstil. Det är synd om dina pengar, och sade de byta om du vill, vet ej om mars är för sen tid. Jag byter ej för du har givit det.

Och du skall intet ge mig, eller det minsta lilla bladbyt om du vill något åt dig. Steinlen finns bara antikvariskt sade de, men de försöka nog skaffa, åt dig.

I dag hade jag bett två modeller på en gång - de kom inte - så går livet mest. Här är lågt och mörkt, och jag ser inga människor som på förra stället. Så skulle det vara vid Jyväskylä sjöar också - icke Pariser gatan. Men det kom en fru på besök, ett blekt ansigte med svarta ögon kanske är det henne jag skall ha för att måla mitt pariserminne.

Sallinen är förlovad, en 19 årig fröken Tchepernoff här, han har känt familjen många år, de gifta sig och resa till Italien snart. Blir det bra för hans konst? Dottern får visst bli här hemma i skola nu. Vet du att han förbjudit dem i skolan att undervisa henne i teckning - hennes begåvning höll på gå bort, nu har litet kommit åter. Han undervisar henne aldrig.

D. har ej kommit än, vem vet om hon kommer, jag har en känsla av att hon ej har det bra. Vet du vad jag är rädd för - xxxxxxxxx. **[suddats över, sic!]** men nej -. Hon kommer för sent till allt. Kanske litet fåfänga ännu, som ödet vill arbeta bort Jag säger i förtroende.

Ann-Marie skriver fint, hon har haft en motgång, och målar mer energiskt. Jag hoppas det var de där kaffemössorna som fick motgången. En klen, fint begåvad varelse som dödar sig med sådant!

(forts. till 27.1.1924)

Här röker som vanligt in i mitt lilla rökpörte, här är så bra, men mycket ensamt, det är väl så att aftonen skall vara ensam för att man skall förstå det som var så svårt att bära. Jag tror jag målar den bleka med de små svarta ögonen - O, vad du måtte ha haft det kallt - om du bara vore frisk!
hälsning Helene

(Skilt följande:)

Det var bara det att "kammarjungfrun" inte stod bakom en stol, utan var mänska med - inte vill jag ha betjänter bakom stolar. Vad blir det nu av Sallinen, om han tvingar sig till något "förfinadt" eller nytt? Rosenberg tvingade sig nog inte - lät sin begåvning ha fritt lopp - och det blev kort. Kan ej låta bli sända en vacker bit i brevet
Tack för brev, just nu kl. 11 måndag.
Ja oron för de kära! jag vet det
H.

Einar,

Du fantiserar ännu om tavlor här, du har väl ej tid att se klart. Om jag får ett par teckningar med, som jag lovat försöka, så är det med yttersta nöd och ansträngning - har jag då aldrig sagt dig jag är bruten, ligger mest.

Visst försöker jag, visst vill jag.

Den sista "månaden" tror jag det blivit litet bättre med hälsan om jag bara fick fred för prat om allt i världen, fick se och måla, och hade nån gång en som förstår, som säger det rätta ordet.

Vad vännen Martin Luther drog ned Cranach, det blev en dålig period. Men hur säger de i boken han bara gick nedåt till sist - är icke den gamla kurfursten jag har i fotografi av det känsligaste han gjort!

Fabrik hade han, ty ena dagen skulle det vara 60 Lutherporträtt och så 60 kurfurstar, men han gjorde sjelv en studie av huvudet och den stannade i ateliern, efter den gjordes stora porträtt, av eleverna.

En kraftig natur var han, men kunde för lätt imitera. Jag tycker ändå de fina små kvinnofigurerna äro äkta Cranach'er.

Nu skjuter man med handen fast sina spjäll, snören behövs inte här - och nu kommer en liten rund solfläck in, under den gamla snöiga syren där ute, den skogiga åsen tager så mycket sol bort. Vad det var bra jag kom hit.

Men jag förstår inte vad du säger om ensamhet, utan de kära - är de borta, du skrev ett ord när du var förlovad.

Jag förstår stormen, som jag älskar, när den brusar i ditt brev och är glad åt din kraft när du är ute i den - vad jag nu är glad åt den!

Förstår också bonden som har några tankar som är viktiga, om en dörr klappar får inte nerver ge vika, det brukas väl inte.

Det blev då inte Jyväskylä. Men. Einar, vad hade du långt i söder, i feta ärtland att göra - sjöarna kunde ännu gå an.

Och Dusseli var bara 4 månader då, och jag tyckte ren jag såg han får framgång i världen, men inte han blev målare - det blir grändens barn - mest. Han är ras. Men inte skall man spå - leva och icke skapa sig gränser, leva framåt är bäst.

I morgon kommer hon med blacka ögon och lång hals, det är tredje gången nu. Två år har jag kämpat med henne och hon kan ej målas - Sallinen skulle inte kunna. Vad jag är lycklig den stund hon kommer, vad jag kunde vara lycklig.

Det är mammas dödsdag i dag, ett år har gått (mer) med kamp med döden - vem skall vinna. Men den lilla solfläcken på väggen drager också - och arbete som jag inte ännu mäktar göra

Klokast är Dora som säger "gå ut, om också bara en minut", livskällan är där, och mest i kärleken till något.

När jag bara älskar mamma, då är det frid för henne över allt lidande. Jag vet inte vad jag skall skriva, det är så underligt ljusa aftnar ren' de ge en oro

Hav det gott i storm och snö och vid brasa som flamar, snart är det över, det är vår, sol.

Helene

Hanna är inte nöjd med sitt arbete det beror väl på sjelvkritik.

10/2 -24

Kära Einar

Nog har jag tänkt stackars Einar - många gånger - inte har jag sagt det. Men en febersjukdom går ju över, om också influenza lämnar årslånga sviter. Jag har erfarenhet, var dag en kamp att kunna gå över ett golv. Gör man rakt ingenting är det bättre - men vem håller ut. Det rådet kan man heller inte ge en arbetande man. Diet, halstrad fisk, kokt mat, frukt. Du frågar om äpplena - jag fick till jul röda fasta, söta, och bad dem sända sådana från Helsingfors Frukcentral, Vladimirsgatan 17 - vet ej om de var sådana. För att vinna tid ber jag dem sända en gång till, annars får du dem ej före resan. Här är lappen med namnet. Ack, om de gjorde helst litet gott!

Hur kan jag skriva om konst när Tyra är sjuk - jag kan ej. Och du är trött och borde inte alls skriva brev - tack ändå så hjärtligt så oändligt för alla brev, för ditt sista. Har börjat läsa 'De enfaldige' jag tyckte om i början, men orkar ej mycket nu - en stund bättre, så åter sämre det är sömn det behövs. Och Vichy (Grande Grille) det som du skall dricka med, det håller ens inre rent. ---

Piero d. Francesca är skön, fin - och ändå något modärnt - inte den tunga enkla typen hos en Filippo Botticelli fast han är raffinerad.

Vad du har rätt om Filippino, det är ämnets behandling. Men jag minns jag var i en kyrka Sta Croce (x), och hela kyrkan var bara målarskönhet och jag kunde ej minnas annat än valv, målade valv. Och vet du, det vackraste fick jag aldrig se - Carmine med Masaccio var stängd de 3 gånger jag var till den, den var sällan öppen då. Så mycket jag ej såg - men i Wien såg jag en Velasquiz, en infantinneskiss? som var bara målerisk, stora raka tag, grå färg - såg en skytt ty den var nedtagen, som hela den spanska avdelningen då, vänd mot väggen. Den hägrar hela livet.

Nej, nu tyst med allt, se om Tyra, och måtte allt vara bra igen snart - du har haft ett svårt år, du behöver lättare, vila.

Helene

Jag har bett dem sända äppel, de är betalade.

Man kan bli upprörd över Dostojewski och lägga honom bort en stund - jag har aldrig lagt honom bort - jo, den "Evide äkta mannen", men det är sant att hos den som med den bästa vilja och tanke är god kan finnas ett något ärvt drag som tar ut? sin rätt - och ju större renhet i viljan ju större fara - men det återvändes till det goda. Pascal vet det med Knut Hagberg må gå sin väg. Här sade en läkare nyss att engelsmän är värre i det onda än andra.

(x) Florentz

13 febr. (1924)

Kära Einar,

Vad har jag sagt att du tror jag inte trivs - jag trivs bättre var dag, det känns hemvarmt här nu. Jag har väl sagt sanningen att där inte är något mål alls, att man inte har något varför man gör allt, att man slutar önska och längta. Och då är man gammal. Ingen som behöver ens liv.

Gerna ville man måla en tavla än.

Fru Tigerstedt har lovat sitta, men inte vill jag ha hennes 1 och en halv miljons halsband i huset - om hon sen' tappade det. Hon har ett intressant utseende, Velasquez.

Dora var här i går - och Calonius var här och åt med oss - jag önskar hon inte hade varit. Han har givit mig hus och hem, han har sålt tavlor för mig - och så ville hon ha den bild jag lovat honom. Har hon rätt för att det är hon, men inte alls likt. Har hon rätt att taga den därför? Jag vädjade till hennes känsla, jag känner det som om jag borde gå från hus och hem. Och jag öser min sorg över dig!

Jag tror jag inte vill måla henne mer.

Du ser på "molnen" är det den jag sett? Man tycker ju alltid det är bäst som är överståndet, man förstår det bäst. Det måste vara underbart ha en hel samling tavlor. Jag kämpar för en helt liten teckning som en drunknande kämpar. Vad det måste vara underbart lugnt ha kraft till en tavla -

Och du prisar din lycka -

Här är kallt och snö, inne är det varmt. Ser du, när jag har att välja går jag till den som är mer idéell - om det så kostade mig en tavla mer. Den som ser finast går jag till.

Ännu får jag kanske något brev där uppifrån får veta när du reser, kanske reser förbi först med tavlorna.

Jag har så litet med, men så var det ju lovat.

Det är mörkt och postbudet väntar.

Helene.

22/2. (1924)

Einar,

Nu säger du något, Tack - för allt som ett ögonblick hittar vägen till ett hjärta, genom allt det stora och svarta, det hårda som aldrig släpper sitt tag

Där är bittert i ditt ord att jag ej "tillät det för din skull" att du ännu hoppas lycka för mig, du vill det för min skull Du har rätt i allt hårt, ty jag hittar ingen väg mer - men jag vilar ett ögonblick ibland när något barmhärtigt rör vid mig. Du vill jag skall ha någon lycka, vill tro på lycka än för mig! Det är bara barmhärtighet jag begär av ödet Och jag har sett min mor få ett grymt lidande, det sista.

Du sade i höst du var fullkomligt lycklig, din lycka var så stor, då ville jag gå, vad hade jag där då att göra, du hade allt och det var bra. Men jag kunde inte gå - vad är det Jag törs icke säga dig allt.

Många gånger har jag tagit Hölderlin, och lagt den bort, det var för nära, för grymt. Nu har jag läst den och det var ej grymt, det var bara två som ej kunde få varann, men de älskade varann till slutet. Det är en fin bok.

Nu blir det mörkt, där jag ligger, snö faller jämt

Ja, två teckninga (sic!) finns hos Kahlroth om du vill taga dem, vet ej om jag får annat

Jag skulle skriva till Ann-Marie men tycker jag gjuter gift i hennes själ. Här är de så vänliga mot mig, och dr. Calonius säljer för mig sämre teckningar - för livet --

Jag önskar dig allt gott, framgång som du behöver och fortsatt målande och hela den öppna världen

Helene

26 febr. (1924)

Kära Einar,

Du talar om Göteborgs"teckningen" - inte har jag förstått - tag den, så gerna, jag har sparat den om du ville exponera den, ännu hellre ser jag du vill taga den av mig. O, att du vill ha något av mig, det gör så gott. Den är din, den finns hos Magnus. Där är 'Syskon' och Ledun med, vad skall jag göra åt deras färd norrut?

Det var inte en doktor som sade "jag är sådan som min mamma, det jag tycker om tager jag", det var en annan. Doktorn hade önskat köpa den - och nu när den andra övervunnit sig sjelv - och fått en annan bild - skriver doktorn till henne och avstår den oljebilden åt henne, de få göra upp det. Jag ser helst hon får oljebilden. Ville Vallgren bryr jag mig inte om. Alkoholrus är vämjeligt, men jag har med "rus" bara tänkt på Hölderlins ord "den som mister hänförelsen, är fattig."

Du ville en gång inte leva för de stora andarna, du sade du ville taga ditt liv, om du miste en sak. Far varligt fram med de som känna den sista arbetskraften gå. I solsken verkar, älskar, man lugnt och sunt. Också i sorgen, man kan leva och känna värme, bära sorgen, älska något än. Man gör allt för dem man älskar - just det. Man ville dem så väl. Och det är väl så att gud tager på där det gör mest ont - han säger 'det ordet andra leva för att få, det skall du få som hån, och du skall bära det ännu efter döden - utanför var du från födseln. Då hårdnar allt - men inte ville man ju vara så. Och nu tror jag det kommer det att jag kan förlåta, jag säger allt i dag för att jag kan förlåta. Einar du är mig kär som förr. Att jag aldrig ville slå armarna om dig det vet du - jag ville ha en kär vän. Förlåt också mig.

Här var en kvinna i går, fru Schauman, hon talade bara om metod, konstruktion, "metod" och tanke "jag har slutat räkna med känslor" sade hon. Vem vill klandra.

Hälsa lilla Dusseli och Tyra.

Och "Teckning" är nu din

Tre främmande var här i går, jag har inte sovit ligger och skriver med penna. Solen ser in, en smal springa, kl. 8 morgonen. Ofta går jag till det andra rummet för att se solfläcken på väggen före middag.

Farväl nu Einar, jag gör vad jag kan för expositionen.

Helene

Hanna bor åter med vännen Hult, jag är glad.

3/3 -24.

Einar

Några kära rader före din resa till skog! hur kära för mig. Sedan 20 dagar har jag en lätt feber i kroppen, orkar ej bära livet. Men hur det än blir, med dig, är där ro, ty jag känner det som förr.

Var du än går i världen följa goda stilla tankar

Och du orkar än gå, det är bra

Jag har inte orkat bära.

Nu ville jag ha det litet gott i mitt hem - och om jag kan arbeta kommer fru Tigerstedt i slutet på veckan för att sitta modell.

I dag avgick till Kahlroth två teckningar, något överarbetade. En flicka är bedd i dag att komma men jag måste ligga. Dora får den målning hon ville ha, jag visste Doktorn ej i detta fall ville taga - Men Dora har det lugnet att hon kunde avstå om det behövdes. En kär hälsn.

Helene

Hyvinge. 6 mars (1924, postkort)

E.

En hälsning före färden! och tack för brev. Glad om jag får se dig en gång. Har så litet att ge till exp. men du har ju så mycket. Den lilla influenzan vill ej ge sig här, men jag är ändå uppe alla dagar.

Tack.

H.

är glad när du nått H.fors, vilan.

(utan datering, enligt ER:s anteckning möjligen från III-1924)

Einar

Tack för de ljusa stunder då du gav böcker, läste för mig, och talade om blomman på bordet - du gett. mitt hjärta orkade inte bära livet.

Jag trodde på Gud och barmhärtighet - alltid då.

Måtte han vara barmhärtig mot dig, för dig finns han.

Och för mig - här är allt så nätt och vänligt och när jag blir friskare skall jag arbeta.

Det blev sedan bra ställt med tavlorna och med Dora, som förr. Om jag får någon teckning bra så sänder jag till Kahlroth - den från Göteborg finns hos Magnus, han kan sända upp den om du vill, men den var redan utställd. Blir det katalog så kunde det väl stå:

H.S.

Teckningar:

1. "Katri"
2. "Maskerad"
3. ? -.
4. ? -.

Tack för allt du berättar om dig, jag får vara med litet

Här snö, träden fulla av små bollar, ibland en underlig himmel som sveper mörkt om dem.

Tack för skiss.

din H.

Jag läser Hall Caine's "Syndabocken" nu för andra gången.

9 mars (1924)

Einar

Jag fick ett brev - och jag ligger nu och väntar modellen väntar stilla och lugnt. Jag har varit beredd att taga allting, att gå dit vi alla måste gå, lugnt.

Nu bygger jag på sanningen.

Jag vet din stora omsorg är om dina kära gå alltid till dem, Einar. Tack för så mycket jag får med.

Jag har ägt en juvel, en hänförelse som inte slocknar, och jag har tänkt med den kan jag sitta vid vägkanten och titta, lycklig. Men det var tron på en Gud som en tid förmörkades. Han ger mig nu det han vill.

Att du var glad över en sådan teckning bara! - jag ser mitt eget arbete så klart, dess svaghet.

Ville leva för att försöka arbeta än, och försöka göra allt ont gott.

Då jag tror ett brev inte når Taivalkoski mer skriver jag till Ann-Maries adress Och här är listan på det jag nu har.

Må väl. Låt mig ej störa dig arbeta på ditt verk där i ro. Helene

Jag har det ekonomiskt bra, jag lever.

Solen skiner, man lever än, allt gott kan vi få!

Teckningar. o. Studier

"Katri" pris?

"Maskerad" tillhör Dr. C.

"Teckning" tillhör Hr. E.Reuter

?

?

En skiss i olja, porträtt, stor, står att ses hos Direktör Grönblom H.fors - den lånas om du vill ha den med.

Jag tror du ej vill, det är 3 timmars arbete med modell, en engelsk modell, ej fördjupning, en viss skönhet.

torsdag 13 de

Det har varit en natt med kamp för vart andetag - litet orätt medicin? säg ej åt någon.

Jag ville så gerna säga dig något riktigt vänligt, så, som stryker över håret, - vet ej huru.

Det här går väl över igen

Jag har en så underbar, hel, modell, tänkte kanske få en studie med - men så kom det här

Tag "Teckning" från Magnus - två är hos Kahlroth.

Brasorna brinna, här är gott

Helene

Tack. Sköt ditt i ro.

14 mars (1924, postkort)

E.

Jag vill tillägga att "Studie", damporträtt, lånas av Direktör G.Grönblom, Museig. 3.A telef. Tölö 41844, - om du vill.

"Blond flicka", profil (kallad "Tutankhamens svärmor", på skämt) äges av Prof. V.Grönholm, Skillnadsgr. 9, telef. 1409 om du vill skicka efter den. Hr. Stenman hade tyckt om den. - Bed hr. Kahlroth sända de två teckningarna när de behövas. Jag ber Magnus sända dit din "Teckning" före den 20 de? - 'Syskon' och 'Ledum' sänder han norrut på min bekostnad så snart han får veta att "samlingen" ej sändes ner.

H.

(postkort, enligt poststämpeln av 17.3.1924)

E.

Om du kommer med familj till mig, bereder jag dig på att jag ligger i mitt rum, har ej orkat vara med människor denna vecka, aldrig med många. Har varit litet mer sjuk och sömlös en vecka. Jag orkar nog med en, en liten tid. Bäst också för Bengt. Du får förlåta att jag inte orkat arbeta detta år

Hjärtlig hälsning till alla.

H.

Hyvinge

Brev hos Häyréns till dig

20 mars -24

Einar,

Jag är litet bättre och tror jag orkar se flere personer söndag,
om du vill taga de dina med.

Vad skall man bjuda Bengt?

Jag hade sist haft något åt hjärtat en natt, och var en vecka
mycket dålig. Är bättre

Tack för brev.

Välkomna

Helene

söndag. 30 de (III-1924)

Oh Einar,

Tack att Ni ville komma och jag fick se Bengt. Så söt, och litet blek. Tack lille Bengt. ---

Vad vi nått? Endel målare ha nått pengar (jag) och ingen har nått arbetsro, jagade blev de av expositioner och ingen har mer tid att fördjupa sig. Stenman har nått ett fint liv och fått jämka med ett par gamla ideal, och publiken har fått ett stort intresse. Och konsten - går väl sin egen väg, och vi arbete egensinnigt och tyst på den - i oss själva - tavlan är så jagad.

Det var gott och lugnt när Ni var här - och när Ni rest kom en fröken och pratade, och nästa dag ett par, i går var här fem främmande. Och all tanke på konst bryta de av. Min tanke får luckor, glömska av allt, och ingen möjlighet komma undan. Köksvägen komnade. Nej, ingen gammal stol - vet du jag grät första aftonen byrån stod här, det var intet djup mer bakom modeller, möbel såg man bara. Jag har städat bort än mer från atelierhalvan av rummet, där vill jag ha fritt för tavlan och mig. Och nu, jag har förr sagt att Tandefelt är elak, hon är elak mot dig. Men dr. Calonius har förstätt, och tyckt om, mycket av dig. Mest om Bengts tavla, och Horsma berg, och 'Vägarna' här. - om han ville ha den en dag, vet du vad jag gjorde för dig, jag gav dig pengarna - för det moraliska stöd du hade då av att en tavla blev så omtyckt och kom ut i verlden att tala för dig. Så ofint gjorde jag.

Jag skall ju gå ifrån den en dag och lämna den åt främmande, - den är mig nog kär.

Stenman har sålt 'Sittande dam', det är en sak jag sålde före jul till prof. Grönholm, och S.man gav honom en Sallinen för den. Jag är glad. Fru Tigerstedts porträtt har fått mer styrka och penseltag, ville länge studera, om jag fick ro. Många ha anmält besök.

Två pojkar sålde gipskattor här en dag, "prydnader", deras mamma och de hade lagat dem, jag köpte en höna, kattorna var inte humoristiska nog. Jag bjöd dem på middag, de var hungriga. Från H.fors.

"Norrskenet" har jag förstört för dig! - och du vill ge det, tack! de är alla kära och skenet mycket - men var skall jag hänga det du, där det hade bra? En gång när du reser ned ger du det. Jag tyckte om skenet.

Calonius tyckte om Stjärnorna!

Där var tungt i Rom, och nordbor blev som galna - jag kunde inte med alla de bruna ögonen. Sigrid Undset's bok är torr, den lämnar bara fruntimmers filosofi efter sig, med alla sina sanningar.

Man är så bortskämd, ville ha bara det bästa, bästa. Och Bang ger. En skräpbok, en okänd, ger ibland något.

Två böcker sänds snart upp - Nu har jag visst glömt det viktigaste igen, sitter och stirrar framför mig och vet jag kommer aldrig till det som jag vill, arbete

Helene

Jag har börjat tycka illa om mitt namn för att Dora säger Elli, som alla förr.

9 april. -24.

Kära Einar,

När jag nu sänder böckerna dit upp ville jag riktigt tacka, för dem och för brev hit ned!

Men huvudet är litet tungt.

Ja, jag ville önska god tur på färder nu när töet börjar - att intet blir för tungt. Tre dygn var ju förfärligt på en sådan resa, tre dygns oro för sitt barn - har han nu bara gått lyckligt igenom det? och genom Helsingfors skärseld, det är ju så illa för barn från norden. Lilla Bengt som skall få krafter att ha litet glatt i livet.

Ja, din låda med 'Syskon' och 'Ledum' har Magnus avsänt och bedt få räkning till mig.

En herre har sagt Calonius att "Katri" var såld men jag har alls intet hört från Stenman, och intet står det i tidningen fastän det står om andras sålda. Jag lade T.felt's polemik i paketet, om du ej sett den ren'. 'Äpplen' bli ej vackrare av att bli mer bestämda, de måste mycket studeras nu.

Måns skriver i dag och säger bland annat att Hanna är att vänta hem nu, han "undrar hur hon ser ut." Jag hoppas hon omsätter sin Pariserenergi i målning, en dag är det för sent.

Jag tycker nu jag inte skall uppta din tid med mitt prat - - Men Bang tyckte jag igen var fin med sina ögonblicksbilder, och så blir stämningen så intensiv. S.Undset hade nog mycket, kanske för mycket, det verkar ej starkt.

Dora ser åter på en stjärnbild som stiger upp i nordost - det är väl allt vad hon har. Och där ligga hundarna redan och sola sig på gult gräs vid trappan och gässen gå och se på ån, tysta, den är frusen. Här är drivor, is, bara några bara sandfläckar vid järnvägsbanken.

Och Dora säger om Ann-Marie - "de stora begåvningarna gå nog fram, och det är inte alls skada om de mindre gå under" - och där är sanning, bara inte den fina lilla själen går under. Jag är så dum att jag alltid söker, hoppas på någon 'som skall göra det' - allt jag ej kunde. Man skall väl ej hoppas av begåvningarna, de finns nog, man skall taga emot där det finns, där det brutit sig igenom.

Helene

En ny fröken i Wasa har sänt målningar att ses på, mycket känsliga. Hon vill nu till Paris tycker livet är intet om hon ej får måla - men är lärarinna, reser vår och sommar bara. Nog kan man se då också och få litet Colarossi. - Sov, hav det gott.

måndag. (14?-IV-1924)

Einar,

Jag borde inte skriva och besvara dig - men jag är upprörd över det brev som grep i ditt arbete - det är inte en vän som säger "du är förlorad". Mycket har blivit illa bedömt i verlden - impressionismen! - men varför då säga "vän". Du säger inte vem det är.

Mig har du aldrig tröttat, du har ofta hämtat ro. Jag har varit för trött att arbeta för expositioner, det är en annan sak. Om "Maskerad" (jag ville ej kalla den 'Andalusiska' då den var 'falsk') tänker, vet, jag, att den var aldeles överarbetad och hade förlorat allt intresse - en gång hade den haft för mig. 'Katri' var med överarbetad. Den är nu såld, men pengar ha ej hörts av ännu, 1.500 får jag. (x)

Det sägs Stenman skall sluta med konstsalongen, hålla kaféet. Giv mig "Norrskenet, den får hänga som den kan, men jag tyckte så om det skenet! det gjorde mig ont du på mitt ord, ändrat, förstört i ditt tycke. Du vet jag har gott av dina tavlor. Men varför skall du ge åt mig som ej förtjänar det! Giv den en dag du kommer.

'Profilen' är nästan färdig att avgå till ass. Hakosalo - och "äpplen" kunna skrapas tills det förra lagret kommer fram, så glansigt behårt är det undre lagret. Belysningen är i denna lokal något annorlunda.

Och nu vill jag säga det jag förr tänkt och önskat. Från 'Körsbärsträdet' 'Firenze' 'Gärdet' och "Blå skog" - många andra - var målet så nära - jag tyckte bara en smula målning efter natur i Frankrike skulle lyfta dig till det högsta.

Efter natur, ty jag tror vi till en del behöva det att glömma oss och allt inför naturen, låta den komma frisk inivårt verk. Du gick en annan väg, och mycket vackert gjorde du, stämning, känsligt, men kan du gå utan naturstudium Du avgör sjelv!? Så tänkte jag - var och en söker sin väg. Det var ju icke AnnMarie (sic!).?

Dostojewski säger "den som känner sig sjelv är död har sett sin gräns" - jag har varit rädd för sjelvetraktelse. - Jag ville ej andra skulle säga Elli, det var bara ett barndomsminne. - Nu har jag skrivit för mycket igen du har ej tid. Tack för brev

Helene

Tack hjärtligt, vänligt.

(x) till Trafikdirekt. Luchou.

17 de april. (1924)

Einar,

Jag läser nu åter "Dostojewski", efter de lånade böckerna. Det sägs det är den bästa boken om Dostojewski det är nog sannt. Och just det jag tyckt om honom!

"Ingen mänska lever utan något slags mål, och bemödande att nå detta mål. När en gång målet och hoppet är borta gör ångesten mänskan till ett odjur."

Andra romanförfattare skriva om mänskors förhållande till varandra - D. om mänskans förhållande till sig sjelv, sitt eget inre, och till Gud. - I Ryssland, sägs, kunna alla klasser tala med varandra - - och främst ställer D. ödmjukheten. Som det mest fördärvbringande ställer han förödmjukelsen. En historia är där: I "De förtrampade" är i ryska upplagan utelämnad en berättelse om en liten flicka - det är något som, bland många dunkla punkter i hans liv, D. sjelv upplevt. I samvetskval vill D., så som Sonja råder Raskolnikow, bikta det på gator och torg, för att få frid. Men han vill inte gå till en vän utan till den där det är svårast - han går till Turgeniew. T. sitter europeisk vid sitt fina skrivbord, Dostojewski dukar upp sin berättelse genast. Den andra är tyst, 'vad har jag med det' säger han så. D. blir rasande, "jag är en usling, men Ni är en ännu större usling, och jag har kommit hit för att säga det." ropar han, rusar ut och smäller dörren igen efter sig. - Och så är det i hans böcker det kommer alltid en reaktion just när man väntar något stort. De väntade underverket efter Sosimas död och där kom Alioschas vämjelse.

Allt som sker i ens inre blott är viktigt - ryssar är inte pålitliga! - 'ja', säger en, livet är svårt! Det finns ögonblick som måste levas korrekt, vilket är mycket mer viktigt än att komma punktligt till ett rendez-vous."

Det som skiljer nationer - och människor - från varandra, det är deras uppfattning av moralen - och Dostojewski är i det mycket djup

Vad Balzac är enkel, - och Dickens motbjudande i sin precisa värdering av gott och ont - alla vägs som på en 'yttersta dom' av Fra Angelico, naivt. Hos Dostojewski är det undret realiserat att varje person existerar 'en fonction de lui-même', och var och en av dessa intima varelsor, med sin egen hemlighet, visar sig för oss i en problematisk sammansatthet mångfald. (complexité). Alla dessa problem som leva trots dessa människor, i triumf eller i dödskamp!

Där är nu mycket i boken - en tredjedel har jag läst. Jag är helt enkelt glad du fått god mat och frisk luft, och sömn, hoppas jag. Vackert har där visst varit - här var allt inmurat i snö. Nu är det bara fläckar på marken, - och sakta bofinksång, det tyngsta av våren.

måndag.

Litet svag och trött - orkade läsa halva ditt brev, giv ej tappt, aldrig - gör som i skogen i mörkret.

Helene

22 april. (1924)

Einar.

Nu läste jag ditt brev till slut. Det är roligt du målar - och ser på de vackra starka gula björkarna.

T.felt skrev först om Toppelius, Backmansson - att man "inte orkar skriva vart år detsamma", inte var vecka bedöma det som ställs ut "för försäljning", (Schaumann sade här att man inte orkar sätta sig in i tre expositioner i veckan), så skrev T.felt efter par dagar att hon fått tillsägelse av redaktionen att kritisera, och kritiserar skarpt Toppelius, Backmansson - så kom*Strindbergs svar, etc.

Jag tycker nu om "man inte orkar" så må man låta bli Vem har överseende med en tavla, i en kritik, för att konstnärn varit trött, inte orkat ge sitt bästa! Men de få gett ett vresigt omdöme som verlden tror på.

T.felt har visst ofta rätt, jag vet ju inte, ser intet. Så kom Vallgrén's inlägg - man skall säga som fransmännen bara det goda där är att säga. Då skrev T.felt en mycket intetsä- gande liten kritik, säkert ironisk - nu skriver hon som förr. Skicka inte sådana utklipp hit tillbaka.

Vad dina skogsfärder är vackra nu igen, när mörkret faller och man inte får ge vika för dröm och melankoli - och tungt, tungt är det i snöslag på skidor, jag ser det. Här var också vackert i går, vit himmel, vit snö, och helsvarta tallar - med vart barr tydligt mot himmeln - som bugade sig, viftade med grenar i stormen. Och jag undrade om det finns ett liv efter detta som är lika vackert som de svarta grenarna mot himmeln.

Jag målar nya gröna äppel, målade en dag, nu bara vila!

En flicka från voilok-tehdas leker i hågen - men när? Jag skulle ju ändå få välja modell sjelv nu!

Kanske jag sade det sist - jag skriver nu brev var dag, till alla - och säger ofta detsamma.

Boken om Dostojewski är underbar, också hemsk (x), du borde läsa den, den är på franska Inte kan man berätta allt - men han talar om de tre skikt, lager, D. ser - det intellektuella (onda) som är Ivan Karamasow, det passionerade, Dmitri, som ändå inte gör så mycket ont, och det mystiska, Aljoscha Sosima, idéalet.

Visst ville jag gerna läsa Bucholz, jag läser så gerna något lättare emellan, inte kan man leva i bara filosofi, och jag tycker också om mänskors "förhållande till varandra" att läsa om det, och leva genom det. Men skall du betala så mycket i porto? Nu ville jag läsa Anatole France har läst 'Lys rouge', och en annan. Jag tänker ofta på lilla Bengt. Man kan inte leva i filosofi, jag vill tänka på blusar och kläder och fåfänga och just då kommer målartankarna.

(x) han tycks mest om "les Passádés"

* S.

3 maj (1924)

Einar,

Det är fågelsång här omkring fastän snön ligger hård under åsen, det är sol och varmt och bar mark vid trappan. Jag önskar du vore här, kunde blunda och dåsa - jag är nu rädd för den stora Norden. Ville du hade det bra.

Och det roligaste jag har sänder jag här, vill dela det vackra - inte överdrifterna om mig.

Marianne har skrivit - det blir torr smak i mun av något konventionellt, - långvarigt England!

Men Marie Wiiks lapp får du, hon är inte konventionell.

Hanna kommer snart. Hanna skildes från vännen i Paris för hon "ville studera livet, och språket," den andra måla - så fick H. tråkigt och den andra tog henne till sig i sin atelier. Jag trodde just det, att det var livet det gällde.

I går ville man måla medan ljuset, solen, var som den skulle vara - det kom en fru med mjölkräkning, en jungfru som skulle ha tapetböckerna mantalsskrivning, och en som ville köpa en tavla till en 50 årsdag - det fanns ej - och så hade sol och kraft gått. Och alla dagar - Nu skall det bli litet reparation, och jag tager den dyraste tapeten i tamburen för jag tycker den är så vacker - betalar sjelv, ögat vill se vackert. Man skulle inte ha hushåll - bara atelier -
Var frisk och hav det gott.

Helene

(postkort, enligt poststämpeln 12.4.1924)

E.

Just nu var Magnus och Hanna här - och jag blev mycket förskräckt när han sade att ingen räkning kommit från Uleåborg, fast han bett om den. Jag förstod att du fått den, och ber dig nu med det första låta mig veta vad frakten var för de två tavlorna, det var ju överenskommet! Säg det snart så sänder jag det

HS.

Hanna utan puder.

15 maj -24

Einar

Jag hade glömt Sofia, tänkte ingen skulle tänka på henne - och vad har du gjort! aldeles för mycket! Du har givit vänliga ord, och en dyrbar tavla - och om det får bli 'Norrskan i ödemark' så är det något som gör mig gott att se. Tack - jag kan bara taga din hand och tacka, kära Einar. Där är ännu en bok att hålla mig sällskap - och det var redan nog, för mycket, för alla Sofior, alla 'dagar' framåt. Du är den ende som 'firat' mig. Vi ha icke jaktfalk, "konung", i träden, ej din underbara vår med vatten på myr - en första båtfärd - och purpur - och blå himlar, men jag har det i ditt brev, och Norden är något så skönt och stort - - Och i tavlorna - men jag vill se på dem länge först.

Här kyligt, en varm dag.

Där var ett litet missförstånd - André Gide säger Dostojevski är 'utan gränser', talar om andras sjelvvärdering sökande som motsats. Men nog är han D. en sjuklig, grävande, stor själ.

Sådär vid 23 år har jag läst hans "Kränkning o. förödmjukelse", svensk övers., och jag minns där var en liten flicka klädd i en vit klädning, och en gammal herre (fursten?) som kom på besök till henne hos damen som bor över likkistmagasinet - och när jag läste 'De förtrampade' fanns det inte där, och det var som det centrala i boken varit borta. - Märkte du att D. i den boken enda gången tager sin tillflykt till ett poem för att få stämning kring Natassja.

Nu har jag fått låna 'Den evige äkta mannen' som Gide sätter så högt - skall vänta litet, jag sover inte just alls, och det är en bok om hur människor pina varandra.

Jag skall läsa Anatole France.

Har läst Gust. Jansons 'Förlorade söner', och v. berättelser - en om Adam och Eva som bad Gud om någon tröst när de drevos bort från paradiset, och han gav en gnista i deras bröst som brände, det att de aldrig kunde vara nöjda. De arbetade alltid hårt, odlade, och så sade de till Kain o. Abel 'se, ni få det lättare än vi' - men Kain och Abel såg ned och sade 'ni vet inte, men vi ha en gnista i vårt bröst, vi kunna aldrig vara nöjda! Då förstod Adam o. Eva kommande slakten och sörjde, men så gick de en afton för att dö, och sade till varann 'just denna gnista skall en gång föra våra barn till paradiset igen.

Dora söker det underbara, och finner visset gräs och ljung - och jag har det bra.

-- O, vad jag haft, snöarbete i vinter, nu sopa löv, gräva jord, så reparationer och piska vinterkläder lägga in. Inte passar en kvinna till konstnär

Hanna sade hon ännu inte funnit sig rätt här hemma, hon var i Paris - hon var så förtjust i staden - - Ja vad en stad kan vara underbart, nu ha vi ett gemensamt intresse. Om målning sade hon intet. Men vad den staden är för mig med! och konsten där. Hav tack för denna dag

Helene

Gamla Forstm. Böök går här förbi med ett långt rep med en hund i ändan - och så hög vit krage.

19 maj (1924)

Einar,

Du är inte svag när du talar om brevet - man är stark när man säger sanning om sig själv.

Och jag vet hur det känns, ett liv där allt slagit ner på en känner jag. Det har förändrats - till en del - och det kan förändras. Huvudsaken hade varit för mig att ej låta något jag ej sjelv kände inverka, men jag var ett barn och svag, osäker.

Om du kunde se bort från fru M-L's (vem är hon?) ord 'vän' som måste såra, och tänka 'detta gör ont, men jag har en väg att gå, den går jag' - om du kände dig så lugn och säker. Det gör mig mest ont att du tvivlar, till sist ser man att egen väg varit bäst.

Vet du hur jag miste tron på ordet 'idealism'? Hade sent hem en liten tavla och mamma frågade B.O.Schauman, idealisten om den skulle exponeras. Han sade intet, men följande morgon kl. 8 sände han vaktmästaren vid expositionen efter den. Halv 9 kom H.bladet med en i grund nedsablade kritik över den. Det är idealister tänkte jag - varför tog han den?

Jag har sett på dina tavlor och till min förvåning tyckt att nu är det teckningen som är starkare än färg. I foto. stå de så stämmingsfulla, tecknade - de gula björkarna på väggen är också mer teckning än färg. När det just dagas och färgen inte alls uppfattas än är de underbart fina i linjer, vackra, sköna. Så är 'den blå gården', 'april' oväder - stora vackra linjer och stämning - och jag ville liksom göra den mycket större, mer genomförda ännu. Vad gör det om man bara målar en tavla om året -

Jag kände på det sättet först jag gör orätt i att säga det - säkert man går vägar man söker, ingen må störa. Jag ville ha sett din exposition. Jag tror en dag någon vill ha 'Gärdet', mamas tavla - och då skall du gå ut med den i världen, den skall verka för dig där den då hänger - det är bra för dig. Nu hade den person ej pengar - men sen'.

Jag kan inte skriva om annat i dag, och postbudet väntar. Men jag var så ledsen, så så upprörd, och så glad du talat om det med mig, - 'hälften av mitt kungarike, är hälften av min sorg'. Marie Wiik har haft en liten blodutgjutning i hjärnan i höst, är svag. - Jag var så glad se Hanna, men där var en liten hosta

Helene

Är glad åt lilla Bengt.

26 maj (1924)

Einar,

Här går solen lågt mot skogskanten - ute på bänken är jag. Det är svalt och vackert. Vid syrénbusken har jag planterat en grupp riddarsporrar.

Du skriver så snällt, vänligt - långa brev - fast där är ont om tid.

Ofta är min tanke så trött, trött att skriva, trött att förstå. Men så kommer en bättre stund.

Du skall gå din egen väg - och läs inte vad de skriva. Du skall gå till den enkelhet du älskar - till dystert, om också jag var betagen i rikedom i "Körsbärsträdet", "Firenze". Hur kan man göra så som en annan känner?

Jag trodde jag fick välja mellan de två norrskenen och tog det ena. Där är tung, dystert känsla i de andra, men nog är det vackert.

Här har inte varit ont om pengar ännu men nog vill jag sända en liten teckning nån gång - lova mig bara då att inte köpa böcker åt mig - jag har fått tavlan, jag har fått för år framåt. Enckell (han har bott hos Magnus i vinter) sände jag för jag tycker han är reaktionen som skall upp - men inte gå vi mer till renaissancen. Så är han försvaret för sin släktning M.E. Jag finner honom torr.

En så förtjusande, förtjusande bok. Anatole France var Nog visste jag han var fin, och här är bara fint.

Tack Einar!

Ett barn med fantasi som skolkar från skolan, driver på gator, i parker, och lär mer på en dag än på 6 månader i skolan - den dagen börjar hans kärlek till folket, de små. Där är så fint om kamrater, om familjeliv, sällskap, sett med humor, satir, om gamla herrars filosofi - och de var kloka och om hans egen gossnaivitet - En 80 årig man, där, har aldrig haft stora sorger, men heller aldrig en lycklig dag, ingen han ville ha igen - "och ändå säger han "väntar jag något underbart av livet" - så stark är livslusten hos människa. Vad jag haft roligt med den boken - och allt just i de gator där jag gick, jag har sett det med, bara 20 år sednare. I sista kapitlet "om lyckan att födas fattig" säger A.F. längtan (le désir) är den enda lycka vi äga - han säger som Salomo! Och det första teaterbesöket! när hans mamma aldrig blir färdigklädd, i sin grönprickiga muslinklänning, ~~Kri~~inolintid - en Guys bild! Och underverlden, underverket, teatern!

Nej, i morgon kommer fru Kai Donner, jag måste sova -

27 de

Fru Kai Donner kom inte - två månader har jag väntat på societetsdamer! Men jag fick Ergia Salahedinow, en liten tatarflicka med djup varm färg - och sin typ, det är roligt leva igen.

Mina brev är som en engelsk julstrumpa - allt möjligt i.

27 de jag var trött i går.

(forts. till 26.5.1924)

(På en skild papperslapp följande:)

D. " denna finska vår som man skall vänta på med evigt tålamod - i flere dagar fick man vara nöjd, bara för det den första getingen, stel o. dammig, krupit ur kupan. Så gick det några dagar - så smälte snön på slaskbrunnsbacken och där spirade de första nässlorna, och våra gamla kängor kommo åter fram, som vi kastat dit på hösten! Men så var en dag skilt händelserik - rhabarbern sköt upp - den sträckte fram en rosig liten barnnäve och samma dag dansade två bruna fjärlar* öfver landsvägen. - - - och ändå var det vår, ty norsen drog sig upp till Sjunby - två nätter håfvades det härdet var vackert att stå på bron, det fångades från klappbryggor, båtar o. stränder etc. ---

* [sic!]

pingstafton (10?-VI-1924)

Einar,

Nu har jag att tacka för tavlorna, den jag fick som är poetisk, och de andra jag fick se! Av dem fann jag 'Oväder' mest stämningfull, i 'April' fanns linjeskönhet nog för en stor duk, och i huset vid vägen vet du jag sett stämning! tack!
Måntro' du blir ledsen om jag efter några dagar, med böckerna, sänder den jag hade så trevligt med - Anatole France på svenska? Den är en inblick i franskt liv - och det är så roligt när två läst samma bok - om du någonsin hinner läsa den! Jag har skrivit 6/9 i den, födelsedagen, men varför ej sända den nu! Vad vet jag om den dagen, om hösten!
Har jag berättat om den fina gröna fransen som vajar över vårt tak - vajar av och an - björkarnas. Om morgonen, 5 tiden, drages min gardin upp och i solfläcken dansar de fina grenarnas skugga. Gården är så vacker och det är maskrosens bästa tid - på aftonen sitter man ute, på bänken under fönstren - det är något av teater med skogkransen runt omkring och en rund syrenberså i mitten - man väntar de som skall komma och säga något.
Ja, det kommer minsann nog en herre från gården och pratar - Men det stora lugnet kom ändå - när jag fick en modell för en större sak -
Jag är litet trött på unga och barnansigten - det vågar jag säga.

Och böckerna! - sade jag redan Buchholz är en god bok, en fin, sann idé - något litet tyskt i att sätta ihop en sådan bok - men mycket nöje och hjälp i den. - hon litet kall i kärlek.
'Domprosten Bomander' inte riktigt fullt en Lybeck, men den blir ju också bra mot slutet, jag menar får innehåll.
Och så har det vägt, länge mellan två ursprungliga böcker - och när sista månaden blev så dyr, men anslaget ändå hann till, blev jag glad och valde den ena, det blev Kalidasa, "Der Kreis der Jahreszeiten". De skriva de skaffa den. En sådan bok!
Jag tycker Fr. Böök nu mest ordar om statsmän och politik i H.bl., sigtar han till en ministerpost? Han har inte diplomatprofil, för trekantig är den.
-- Göken gal så litet i år, men småfåglarna är flitiga - jag tycker om bofinken helt nära, långt borta är den temperamentlös. Är nog mycket svag nu, är det vårtrötthet - eller går det ned? Nu är mitt stora rum nätt, för fönstret mot vägen hänger en engelsk vitgul tunn gardin, tjocka invävda örnar och lamm som teckna sig rikt mot fönstret, och den ger en mättad, skum ton åt den delen av rummet, messing och guld blir rikt i ton. Mot gården tunna gardiner i samma vitgula ton, och solen som skiner in - syrénen ger något grönaktigt.
Men vackert, som när du ropar på båt, och är ute i regn och bland dragande skyar, ja, det blir här ej. - - det kom en fröken - och nu falla skuggorna kalla och långa --

Fred har man längtat efter - men åter en exposition! Och man kan ej säga nej när det är Konstnärsgillet som 'inbjuder' en till sin jubileumsexposition II, denna gång modärn konst, "helst från olika år". Det är i höst och jag får låna några tavlor här. Sen bli de väl trötta igen att kritisera.

(forts. till 10.6.1924)

Andra dag pingst.

Du ser nog jag varit trött i tanken när jag skrivit - alltid komma de och prata bara jag kommer ut - om någon skulle fråga en författare 'vad skriver Ni om, och hur det lyckats?' (x) - vad skulle han svara! Och så har jag alltid obehag när jag visar bort folk!

Just nu fick jag hälsningar från Sallinen, icke riktigt klara sades det, men de var i alla fall hjärtliga. Han har kommit hem med frun, från Salo, - "liten och blek" är hon.

Min modell var här i dag igen - hon heter Ilvesvaara, förut Ilo. Det kunde göras något av henne.

Sen väntar jag Dora, bara på besök.

Magnus skriver nu intet de ha flyttat - till Tölö

I dag är det redan sommargrönska, inte det finaste mer

Önskar dig nu vackra färder och en god sommar, samlad kraft.

Helene

Tack för vackra, vänliga brev.

Einar, låt lilla Bengt gråta när han har sorg - det samlas annars tyngd, bittert.

(x) en tjänsteman hur han skött sin tjänst!

Hyvinge - - (17-VI-1924)

nu kom en liten flicka med en hel bukett fyrväppling - jag sitter ute för här har varit modell och resande. Ada Thilén en kär vän! och jag är matt.

Einar!

Jag har länge tvekat om jag skulle säga det - "D's själ är tom och öde" - och jag kunde inte bo med en som alltid är rolig. Där har funnits glimtar men de stryks genast ut med satir, och bedragarens dotter säger aldrig något med moralisk innebörd - och där är ingenting i allt -- utom vackert och ensamt.

Einar, du ville ha varje dag igen - men kom ihog din förtvivlan blev kort, den lades inte för hela livet på.

När du börjar brevet med du har något 'stort' att berätta, blev jag rädd, men det var den stora ödemarken och den skrämmer mig ej - -

Här kom Tor Carpelan, och sen kom Calonius, och nu vet jag ingenting mer

- ödemarken är stark och ger. Också storstadens ödemark där man ser människor, människor, som du ser jätteträd, och där man söker om det finns en?

Vet, jag har sen' ett år en viss fruktan, för det som varit mig allra kärast i ungdomen - att något skall draga ned - men intet kan draga ned en stund, sak, - intet, den är alltid det den är.

Din tavla 'Gärdet' måste med i höst, en fin, förstådd tavla - du blir bra med de andra där.

Det är inte bra om jag åter har bara flickhuvuden.

Tills vidare har jag tänkt så här

1915 1. 'Röda äpplen' efter de ges!

1916 2. 'Röda huvudet' " "

1917 3. Fru Tähtinen. porträttstudie ljus färg.

1919 4. 'Mor och barn' tillhör dr. Calonius

1922 5. 'Impi' tillh. Frk. Torckell. flickan från Familjesmycket, fullvuxen, den lilla ljusa

1923 6. 'Katri' tillh. dr. Calonius. leende, i blått, tager sig bra ut i ram nu.

1923 7. 'Teckning' ? tillh. dr. Seppä.

1924 8. 'Teckning' hård, karaktärfull Tahitityp, fast finsk.

1924 9. 'Örnarna', ? stor, icke färdig än

1924 Fru Tigerstedt ? icke färdig än.

De med streck under är aldrig exponerade.

Jag orkar inte skriva mer - här var just ett nytt främmande men jag orkade ej.

Sen skriver jag god midsommar till dig

Helene

Midsommardag 1924

Einar,

Ville skriva i går kväll men två små flickor klädde verandan med grönt, inne, - de som hoppade och fångade mygg uppe i luften tidigt i våras - och deras far satte rönner vid min dörr. De är så vänliga, grannarna, Syrjärens. Så kom en fröken på avsked. I dag har varit frid, när 'hon' är i kyrkan är det bäst - men hon är ju min hjälp! och snäll.

Midsommarn här har svartgröna björkar redan, och syrénen har nått höjden i blomning.

Du har väl något skärare, ljusare, där uppe - och jag önskar min tanke kunde nå dig, hälsa dig där!

Inne är dunkelt och grönt - jag är ute efter nattens störtregn, det är friskt i luften igen. Man har försökt måla i dag - alltid när man sovit en natt - man ser hur det skall vara - det är illa kanske? Och långt borta hör man det efterlängttade, karusellen, motivet! Där är trähästar där är guld och silver och grannt - och halvslöa ansigten i dunklet omkring

Dora kommer denna vecka, men jag målar nog ej. Baron Carpelan hade så mycket nöje av hennes brev att han erbjöd sig att förmedla tryckning. Hon svarar mycket klokt och nått, hon kan inte sammanbinda, "det är det svåraste av allt". Vi hade tänkt oss brev till en persisk vän, och något litet av honom emellan - men "han skriver bara så här: je me suis levé à huit heures, et j'ai pensé à Vous." - och det rekommenderar han!" Hon har mycket nöje av det men tror inte andra skulle ha. Jag finner det orientalistiskt, äkta, - -

Har läst slut boken om Dostojewski, en oerhört innehållsrik bok - inte just midsommarlektyr.

"I alla tider ha vetenskap och förnuft spelat en underordnad roll i folkens liv. Nationer formas och röra sig av annan drivande kraft, vars ursprung är oss okänt, oförklarad. Denna kraft är den aldrig släckta törsten att komma till slutet (le terme), och på samma gång förneka det slutet. - Vart folk söker sin Gud, man har aldrig sett många nationer söka samma Gud, när kulterna börja generaliseras är nationens slut nära. När gudarna förlora sin infödda karaktär dö de, och med dem folket (Tahiti. H.S.). Ju starkare en nation är dess mer skiljer sig dens Gud från andra. -

- Ingen förnyare har varit utan en 'tare' (moralisk lyte), Dostojewski, Mohamed - - ty utan känslan av ett sådant ingen brinnande längtan - i välbefinnandet vilar tanken."

Jag skriver nu andras tankar ty något är borta - drivfjädern, den man skulle vara glad för - visa sig glad. Nu borde jag visa mig glad för dig.

Äntligen har jag funnit en ömmande punkt hos frk. Torckell som varit så snäll mot mamma och mig - socialt arbete har hittills varit det enda, och hennes godhet. Men vad är man utan den ömmande punkten. Dora sade en gång hon hade märkt att damer som färga sitt hår alltid är så vänliga - det är redan en liten "tare", de bedja om förlåtelse av alla.

Hon i köket med sin kyrklighet dömer andra.

(forts. till midsommardag 1924)

Nu är det grönt, nu är den ljuva tiden - ja, november är också mjuk och ljuv - nu skall man andas och glömma omsorg. Visst är skogarna sköna och stora, där lämnar man allt smått, tror jag, bara lever - sedan kommer det andra, man vet ju ej vad. Så vill jag ha det här i den lilla vrån bakom syrénen med.

Jag skrev ju så förmanande till Marie Wiik som stannar i staden i sommar, att staden har stämning med, en bakgård har, allt är det som vi lägga i det. Jag menade nu väl.

Nu blir det för långt för dig att läsa, kanske skriver jag inte så ofta sen' - jag tänker nog på dig ändå.

Har sett mycket på Guys och sett allt mer.

Helene

Det har gått ett åskväder över oss, och Olga har i köket berättat Hedda Galberg för mig - vad de minnas starkt och väl. "Hedda kunde inte älska för hon hade haft för många friare."

Tack för gott midsommarbrev, ett vackert, långt

'sista' juni (1924)

Kära Einar,

Jag har lust att skriva några rader i dag - mer sedan. Har varit litet förkyld och sjuk ett par veckor - det passar bra när modellen ändå är bortrest - och vem vet vad jag orkar sedan Dora varit här, den 2 dra kommer hon. Sedan res hushållerskan till evang. möte, och jag får väl intet till posten de 4 dagarna. Annars skönt att vara ensam.

Anatole France är en lätt och fin bok, tycker jag - så mycket som jag sett är där - och en riktig Guys, det kapitel där skådespelerskor roa sig med borddans

Barndomen var på många sätt en tung tid för mig, det att ensam läsa torra läxor - mycket var det ju ej, men jag hade så tråkigt - då. (x)

Nu är det inte tråkigt men driffjädern, Einar - till allt - den har gått av. Om man orkade måla!

Marie Wiik har fått din hälsning och var glad "ett enkelt ord kunde gläda" dig

Nu visar du vad du är, säger hon, när du målar.

Här avbröt fabriksflickan, hon som lagat åt sig 'en riktigt vacker karl' av lera. Hon visade ett målat självporträtt, och hon kom för att få gamla Rafaëllikritor som ligga och torka, hon har inte råd att köpa färg. 23 år, ser ut som 30, och har en mycket olycklig historia. 3 barn: Hon är passionerad för målning - och hon är en bra modell, henne tager jag i höst.

Inte vågar jag visa henne Guys, det är för luftigt än - men ett par egyptiska och Gauguin - Lautrec? En materdolorosa, en Kameliadam, vad som helst

Det är helmörkt inne, regn öser ned och syrénen skymmer - ser ej vad jag skriver.

Men vad hon hade för ett härjat uttryckfullt (sic!) ansigte, storstadshärjat. Blond tecknade ögon, fint byggd näsa, nervös förstörd mun.

Betala vi icke alla dyrt vår gärning - när vi svika den, eller när vi hålla fast den till döden De flesta av oss är brutna.

Hon - Gauguin -

Här läst utklippet om Noa - Noa - tack, och för brev med!

Jag har alltid hållit på känslan som motor i arbetet - i mitt sista brev med - är glad när andra inte heller tro på vetenskap i det.

Vet du målare gå alltid i spetsen för tidsströmningar.

Ruin's bok har jag lånad, men inte läst ännu

Jag har tänkt fråga dig om en teckning kan vara med i höst på K.Gilletts utställning? Den är inte bra gjord men jag är nöjd på ett sätt med den - spontant och karaktär är det. Sänder den till påseende, returnera den genast och säg om den kan sändas med? Den är hård. Men typen? I morgon sänds den. Här är inte ett bord där både hand och armbåge rymmer när man skriver, och där man ser en smul, och inte just någon tanke i ett trött huvud - förlåt allt.

Det bara är klart att till renässancen kan vi inte gå mer, den har stängt vägen den gick - "indiquons".

Lev väl, hav det vackert, gott - eller gott o. vackert

Helene

(x) Anatole France barndom är lätt och fin.

8 de juli (1924)

Kära Einar,

En gång en varm, solig förmiddag! och nu stora mjuka droppar som störta ned.

Det var också något mjukt i att du sänt mig en bok i dag - jag måste öppna och se - men du skulle ju ha den sjelv! Du skall inte ge så mycket åt mig! Mins' du ej det?

Jag såg på två ställen om barnet som skall få bo långt från mänskorna! och om sorgen som kommer på mjuka skor, tyst och plötsligt. Men först den 10 de får jag läsa - men varför? Einar Jag skrev den 6 te till dig i boken, ändra det, jag tänkte på den 7 de men mindes jag en gång tagit miste på en dag.

Är helt yr, skriver varenda dag till någon som skall ha svar. Nu har jag kopierat en del Dorabrev - hon sänder inte persernas repliker, ty hon säger jag får ej ha besvär en enda minut - men hon måste. Carpelan har påmint, han bara tänker på 'de fallande löven'. Det är olika stämningar från olika år, och sammanbindas kan det inte - få se om det duger. Hon vill inte se det igen och tänka "har jag nu tyckt sådär." Hon räddar sig alltid - ock jag skall varna C. att komma med det metodiska. Prinsen är sådär 50 år, en hög ålder i Persien, är en Pariser bekantskap från ungdomen - då ville han adoptera henne - nu har hennes mamma lugnat sig - han är skild från sin fru, och har en mycket vacker son. Hon säger orientalerna är trötta på sina kvinnor, och tycker om europeiska som säga dem oförskämdheter midt i ansigtet.

Dora var här - det var åska, det var sol, det var regn, och hon var nöjd med besöket. De flytta nu igen, kanske in i landet bo t.v. hos faster Hedvig Estlander, Nylandsgatan, "hon har ryska valnötsmöbel och tidningar över dem om sommarn - "vi sitta på tidningarna för de är nättare än övertåget." Det är målande.

Jag var glad teckningen kan vara med - tack för ditt besvär för mig! Ville ju ha något från den sista tiden. Modellen jag nu har är egyptiskt smal, mycket tyst och sluten, alla säger det - men en sådan vila för mig! Och hon 'kommer så gerna' säger hon.

Lilla Ann-Marie skrev ett fint brev - är hon på något sätt ensam - har hon någon kvinna som står henne nära? Skall man en gång finna att det varit en liten ensam törstande brunn - med allt vad hon äger.

Jag vill alltid svara på dina brev men så kommer det folk - så skall jag svara på allt möjligt, sällan målar jag - jag lägger mig trött för jag har plågor i hjärtat. Jag säger det till dig. På afton hinner jag gå ut, sitter och virkar en blågrå tröja till vintern, Dora har skaffat mig garn. Då måla tankarna då är de fria, när något är bundet.

Det är melodin som ljuder när man målar, det är pratet som Munch behövde att försvara sig med. mot modellens inverkan. Du har haft krassar, och midsommarstämning där Vi ha ännu 1 1/2 månad sommar - tänk, en evighet.

(forts. till 8.7.1924)

Och sen börjar 'eldarmen' rusa förbi - här. Vad sen?
Nu är jag glad du har det så vackert i skogarna - och att jag ser det med -
men vad Dora är fattig - vad vi är fattiga -
nej vad jag är rik jag har ägt något helt.
Säg, vad tror du det kommer nu - av livet.
Helene

Tack för Matisseutkl. jag tycker om den sittande, men den andra **likna** sista bilden i boken och jag kan inte tycka om den, du och Ann Marie tyckte. Han har tunnare konturer nu. Är nog en mästare.

Har jag inte läst ett poem av Yeates.? T.Hardings 'Skymningstrasten' minns jag - "om något hopp han visste om, som jag ej kände till." Nu är solglimt i mitt bo. Torsdag tar jag boken! Helene

Du skulle ju ha boken sjelv, Einar, och nu tar jag den, nej du får den sedan.

17 juli (1924)

Einar,

"Den unga måste sucka genom många hopp och känslor, de gamla är visa för deras hjärta är kallt." Yeats. - det är inte kallt. Jag ser ibland i den, läste också 'Innisfree', - men först måste jag genom Hans Ruins bok som var lånad.

Och jag tyckte mycket om den, den gjorde det klart och den tog det som en hel riktning - där var bra om seende och om kubism - och ett namn som kom mig att studsaa till - varför är jag modärn!

Av Nanny W. fick jag Maria Chapdelaine på franska - såg litet i den, ingen belysning, bara föremål än, men kanske den lugna enkelhet som är klassisk.

Marie Wiik sände 'Grelstänk' - lån.

Jag tyckte om läsa om Nils Kjaer - och för mig är Gauguin sannerligen ingen att smäda - - ja! bort från vetenskap som hånar det den inte ännu vet, och förklarar allt! Ruin ser också rätt där.

Två brev från Mehd är här, enkla och nästan oläsliga:

"Nu kommer hösten. Jorden skall sova. Araberna skall släcka sin törst, och ? (jag skrev djuren) skall vila och vänta våren. Jag tänker alltid på Er! är det inte lycka att tänka på Er!"

D. är nog gerna med om det när allt finns färdigt, men hon 'kan inte skriva om hon inte 'får skriva om stickade ylletröjor och pappersmönster emellan' - det 'går bäst till mig'. Sen vill hon inte se det och tänka 'har jag nu tyckt sådär."

Jag skriver till många och vet ej riktigt vad jag ren sagt. Ann-Marie ber mig skriva - vad skall jag skriva. Hon blev trött av att måla ett porträtt 4 dagar och 'var nöjd med det' - borde ha varit glad! Jag är rädd hon är mycket svag - kan ej säga arbeta!

Vasthi Runeberg och doktorinnan Sandelin var här i går - jag var så glad Vasthi kom, och tänk, hon äger något jag trott var förstört - den ursprungliga, utförda pennteckningen till 'Schwerin' 'Bevara sin vildhet' - bevara sig för mycket reflexion i målning -

- ute är man, ty sommarn är kort - det virkas på en yllejakett för vintern och man ser inte naturens skönhet förrn arbetet läggs ihop och tallarna stå mörka mot himlen - då är det också vackrast och man ser en lång stund -

Tänk, fru Sandelin bad att få komma igen - vi talade om fru Tschitschakoff, min modell från 1918, jag fick höra hennes historia - hon har dansat för brödet inför "halvrusiga herrar" på varietéer här, men kunde så komma till Paris. Hon önskar 'ett enkelt hem och ett barn till' - men "huru länge önskar Marina något!"

Ditt brev, din skiss tack - måla som du har lust!

Ann-Marie är på Tvärminne, hennes far var litet sjuk, nu är han väl där med - de ha en tjänarinna.

T.Carpelan vill jag skall omarbeta Doras brev - "en ram, alla personliga detaljer med" - nej tack. Hon får göra det sjelv om hon har lust.

Nu skall du ha fred, skriv när du måste, jag gör så med - hälsa familjen.

Helene

30/7 -24

Einar.

Det gjorde ont i hjärtat - att det var "första varma dag på 3 år!" Men nu har du haft varmt.

Hälsa Bengt, säg att Lilliku går här förbi med sin mamma, att köpa 'bä' - han har en mycket lång näsa, Lilliku. Barn gråta och barn hicka - det är mycket varmt. Men Bengt har havet! Tack för brev om rodd - jag skulle ha 'hopat' så bra - förr. Du har vackra holmar - jag hade i går en afton med alla träd i mörkt guld.

Det har varit lite otur, eller tur. Den 17 de stötte jag illa min hand (x), det blev en stor blodknö~~t~~ vid handleden - men den har gått bort med två veckors baddning och överksamhet, är nu bara öm.

I natt var jag sjuk av att ha suttit i drag i mitt fönster - jag väntade att se Martha Grönholm draga sista gången över bron - en vän, en god människa är borta, död.

Så är det att jag inte arbetat - kanske bra i hettan! - Marie Wiik har väntats, men ej kommit ännu, och utan hennes råd har jag beställt ram till "frk I." Bäst besluta sjelv - när du ej är här.

'Maria Chapdelaine' gav mig enkelhet och ro - inte var det det etnografiska, det var livet och hon.

Nu läser jag 'Dr. Gåsfot', en livskraftig präst, och kvinnodjur. I 'la vie en fleur' var ändå några nyanser på dem.

Hav nu fred och vila och glädje - det behövs - i vinter minns man aftnarna ute, du havet. Hälsa de dina.

vän Helene.

En flygmaskin cirkclar, har tre gånger nästan rört vid björkarna över taket - Olga springer undan.

(x) högra

8 aug. -24

Einar,

Jag vet jag fått långa vänliga brev av dig - men jag vet inte när jag skrev sist - dagen är hetsad, natten utan sömn. Och ändå är jag glad till sinnet -

Alla dagar besök - Annie Forselles Schybergson på sanatoriet, o.s.v. Två veckor gick med den sjuka handen, så hade modellen mycket arbete, banken och resande en vecka. När hon sen skulle komma blev hon litet sjuk - i dag hade jag madam och storstädning. Men jag reder mig nog, jag blir 'färdig'.

Ty ser du, en dag stack Stenman in sitt huvud i min veranda, och han tyckte tavlan skulle bli vacker, skulle med - han gav de råd jag önskat få. 'Arbeterskan' ville han ha med - som du - men han visste var den fanns, Helsingfors! och tog anskaffandet på dig. Så ville han ha "Gumma", Westermarcks, och sin "Hetta" och en 'kvinna i brunt'. Det blev 10. Han sade om jag ej blev färdig med armarna, kunde huvudet skäras ut, på den jag målar. Calonius kom nästa dag och sade 'skär inte' - han tyckte som jag.

Stenman var mjuk, smålog när han såg Stenmans Konstrevy framme, och sade den var en 'kompromiss', "och man skall aldrig kompromissa" - det var som att erkänna ett nederlag. Han har ju avskedat hela sin personal. Han talade om att Magnus och Hanna och 'Stenskvättane' inte varit hos honom än i sommar - jag sade jag på 5 år intet sett av Hanna och intet råder, ty jag vet icke ett råd som skulle föra en annan fram. "Kanske det att låta bli att måla" sade han! Bara den som inte kan låta bli skulle måla, - det är sannt. Och så klagade han över publiken, och att han måste prisa dåliga tavlor för den - Ingen målare täcks säga att han måste måla dåliga tavlor för publiken. Om han kunde leva på kafeet och köpa och sälja litet! utan att "dagtinga" med sitt samvete, som han sade.

Calonius kom och sade Stenman är så slug (x) - 'giv inte för låga pris.' - - det är obehagligt om någon är slug! Men jag var glad, Stenman har varit mycket för mig.

Och Benavente! stark som Spanien, och så vackert med, om en tråd - och det var så skönt tänka det var marionetter. Bland Varjehanda i H.bladet fanns det här: Hon, Älskar du mig? han, ja, visst. Hon, "men ditt bröst går inte upp och ned som på biografen."

Nutids konst.

Marionetten är också förenklad konst.

Tack för lånet - och vad Benavente är vacker! mannen.

Så fina, verkliga poem har jag funnit i Yeats. I 'Countess Cathleen' var det engelskt konventionella i anordningen först i vägen för mig - Studio konst - men så var där det jag engång frågade prof. Petersen om - hjälpa sig sjelv eller andra? jag visste vad jag ville. Och jag skall läsa om 'Countess Cathleen', nu skymma de stora små poemen den för mig, de helt små och ett indiskt.

Så litet man har läst denna tid - alltid folk, och så är det sommar, man drages till naturen till de höga svartgröna björkarna som svänga sina stora tunga tofsar mot tunnblå himmel, och gräset. Man har en kort tid att andas, att ha sommar - sen' minnas det . Och jag har så skyndsamt att måla, mycket jag ville måla.

(forts. till 8.8.1924)

Hälsa Tyra, säg det varit ett av mina största nöjen att samla ved på stränderna i skären, och ro hem plankstumpar till gubben Broman på Nothamn - och ro i stilla månskensnätter. Jag läser om eldar där uppe, hemskt. - Ja, skall jag nu säga* min lista.

'Gumma'

'Arbeterska'

Röda äpplen.

Röda huvudet.

Mor o. barn.

Kvinna i brunt

Hetta.

Katri.

Teckning.

Ung flicka. Örnar i fonden. ---

Måtte du få njuta av sommaren än - jag är nöjd och njuter av den. Helene.

Giv sedan min gamla och nya räkning för frakt!

(x) St. hade tyckt C. betalat höga pris.

(På ett skilt papper följande:)

Det är söndag e.m., ute på trappan. I en veranda äts', tungorna smattra, barnen skrika - i en hängmatta, åt andra sidan, ligger en fru, en tysk sitter på gungan, de dricka kaffe - gården är stor nog för alla.

Jag är ensam hemma, det är en härlig sommardag.

Den lungsjuka fröken i gården bredvid har somnat in, under gräset skall hon sova nu.

Så är det här.

Sköt ditt arbete, din glädje, hav ej mycket bekymmer för mig - ett vänligt ord nån'gång, när du hinner!

Modellen var här på förmiddag - sista gången. Det blev litet till på armen, men handen håller hon aldrig mer som först, och den kan ej ändras, I dag var ljuset inte så bra som fredag - var tavla har sin dag. Jag skall inte måla mycket på den, det blir bara sämre - den är en studie, något kubistisk och realistisk, svart o. blått, tegelfärg. Skall nu bara försöka få allt i ordning till 10 sept.

Har läst par, tre Yeats poem och tänker på dem, de är mycket vackra. Jag är nu vid 'Rosen' och 'Kärleks' sångerna'

H.

Nu snart kommer Benavente åter till sitt hem.

* dig

18/8 (1924)

Einar,
Drömliv - du valde verklighet - och sänder drömliv hit - Ja, det är underbart vackert. Yeats poem 'The land of hearts desire' - den längtan som drager, som intet på jorden kan stilla. Men vi valde en annan väg - var liten hjälp, glädje, vi kunde ge, det är ett vilt äventyr - är det ett slag i ansigtet, så gå vi vidare, alltid vidare.
Doras kalla hjärta - hon har ej förstått det, Hannes vardagsäventyr, hon tror ej på gott. Om jag går under var dag, så är det verkligt liv jag levt.
Men längtan dör ej.
Vad skall jag nu göra när du vill ge mig ännu den fina boken - du är mycket snäll - men 'the land of hearts desire' finns i hans samlade verk - hur kan jag ta två sådana? Säg vad jag skall göra, är det ingen annan du ville ge den här - någon som tyckte riktigt om den. Säg.
I dag fick jag två kort av frk. Torckell, från Norge, jag måste visa dig dem jag blev betagen. Att födas, dö, där gården klamrar sig fast vid Vatnahalsen, höra bruset!
Det är otroligt hett, det brinner någonstads, det stormar. Jag ligger i hängmattan
En hälsning
Helene

Sänd korten härnäst, eller sen'.

söndag. (31-VIII-1924)

Einar,

Jag måste tala med någon, den griper tag i mig, den förfärande ensamhetskänslan.

Marie Wiik var här i går - och varför är jag alltid så tungsint då hon rest - hon var alltid den främsta, och hon tog alltid modet ifrån mig på något hemligt sätt. Den ene verkar på den andre. Hon var fin, klok och rolig - och jag är som ett härjat fält.

Åldrad och trött var hon - var hon mjuk? - hon mindes din tavla 'Ett hem' som något så fint i valör - jag har inte sett - Och hon lånade Guys som "hon aldrig tyckt om" - gav rådet att inte skära av min tavla - det skulle också förintä den. Men allt vad jag har har hon finare och bättre hemma! det har hon nog - Kl. 8 satte man sig litet att andas på trappan - änkan kom och pratade från 8 till 10 1/4 - man har nu tänkt man aldrig skall döma, men jag har obehag - tänker alla är människor när de lida - men i sina nöjen? jag har aldrig hört en röst från hennes värld förr.

Ja, Marie W. trodde Hanna var osäker om hon skall måla - det finns alltid de som livet drager starkare än konsten - är det inte på det de starkaste begåvningarna, Arosenius o.a., gått under? Jag tror det behövs begge starkt för att det skall bli något. Frk. Hult skall nu exponera, och hon är en av dem som "konsten drager starkast" - som Marie var. Det är styrka i form.

Ville sända en bok den 7 de, och vänlig hälsning! Jag läser ytterst sällan i min, och då helt litet i gången, blir snart mätt. Du behöver ej läsa, bara helt litet se hurudan han är. "Vänskap" läser jag. Med gammalfranskan har charmén försvunnit, det är ej mer en röst som talar för 300 år sedan, halvt obegriplig - - en otäck upplaga för resten (x).

I morgon skall jag vara gladare, skall tänka det nångång funnits ett själens band - i dag orka ej vingarna bära. Men just i dag ville jag önska dig allt varmt och gott den 7 de och allt sedan framåt -

Helene

Tak (sic!) för kort - sänder boken när du är hemma. Dora i Hangö - trivs inte med vitklädda människor som gäspa och sol Ser du, jag hade väntat henne så.

(x) och något utelämnat - jämnat.

(På ett skilt papper följande:)

I Suomen Kuvalehti no 34 finns Kameliadamen, den verkliga Marie Duplessis. Det är fascinerande för mig kvinnligt.

Tänk Marie W. sade Symbolismen en gång verkade "befriande" på henne - den verkade intet på mig - impressionism (Cézanne i Paris), och expressionismen, i synnerhet nu, har lättat ett tryck för mig.

Och från Norge har kommit en frisk fläkt - frk. Torckell, ung, varm, förändrad, befriad - och jag har bilder, Tromsö, en kubist-tavla, små hus, Nordlandsbåtar, v.Gogh båtar!

(forts. till 31.8.1924)

Jag läste det här när jag slog upp boken,
"And we rode on the plains of the sea's edge,
the sea's edge barren and gray,
Gray sand on the green of the grasses
and over the dripping trees,
Dripping and doubling landward, as
though they would hasten away
Like an army of old men longing for
rest of the moan of the seas."

---

du skulle se havet, det stora havet - en gång när jag är borta.
Där ljuder litet av Poe.

(17/9 ? 1924)

Einar,

Jag ser att hela ödemarken hälsat dig på din födelsedag vackert - vattnet, molnen, männen, och norrskensflammar

Här trycker man sig tätt till fönstret för att skriva - storm, ösregn, mörkt. Men i år har jag lärt tycka om björkar - nu svänga de sina svarta tofsar i stormen.

'The land of hearts desire' skall du ge åt Tyra när den kommer, den är från dig - och intet annat får du ge mig, jag hat fått nog - mer.

Och här är ett utklipp som blivit liggande i ett brev länge - förlåt! Allt har ändå lov att vara till för Dostojevski, sådan han än är - är det inte en viss kärlek i det. Den gamla tavlan av 'Domen' där vågskålen med de onda sjunker så djupt är det inte (Gide.)

Läste nyss en bok, en medelmåttig, som jag gerna gör ibland för att finna nytt, där stod om den sorgsenhet vi känna när vi fått våra önskingar uppfyllda! Jag har fått en önskan uppfyllt i min glädje - och ändå är ordet sannt.

Den onaturliga vägen på kortet är nätt - frk. T. sade där var så tyst, inte ens foglar - bara bruset från forsen. Det väckte den kvinnan i en som bara vill vara en enkel, kvinna - jag har längtat till Norge en lång tid nu, så jag tycker nån liten sten där borde känna det.

Och folket i en sån gård, folket känner alltid mycket mer fin-känsligt än vi trott.

Måns var här, det var första gången han talat med faster, tyckte han - där var förtroende. - Jag var glad men ej åt hans trötta sätt med ständigt rökande och 5 kaffekoppar som stimulans. Hanna har tagit en liten plats hos Stenman hon skall visst restaurera, hänga och prisa tavlor. Han sade resan utvecklat henne mycket, om ej i målning just - - jag tror det. Sade hennes självkritik är så stor - men är det inte kärleken till konsten som fattas?

En arm blev här illa målad, och jag var så led vid den när den sändes, så led.

Tack för så vänligt brev, Einar, tack.

Men en sak står nu klar för mig, skriv bara när du har ledig stund, det är lika bra. - jag har varit något trött.

Men tack för brev, helt och fullt!

Helene

18 de Ett nytt brev. Jag visste nog av den stora lyckan - dag och natt - men i de flesta fall är det sannt du säger.

I går stod i H.bl. att juryn nu slutfört sitt arbete, ingen detalj. Du är till din fördel med 2-3 bland de andra - du är olik dem.

Stenman var orolig, sade det blir strid. "Publiken" hade tyckt så om den första utställningen, och "de ha fått vatten på sin kvarn i utlandet" - och nu komma de att säga 'se nu'. Stenmans ord. Det är min 12 te utst. sedan 1917! Trött! Mörker, ingen murare än! jag sätter in fönster

H.

måndag (1-X-1924)

Einar,

Det kom ett brev, om höstens färger - och mödor - ett vackert brev.

Jag minns också 'De skapade intressena' stark och vacker - vad förlåtes där icke för kärleken - han ljög icke i ens kärlek. Och jag målar min 'Benvenuto'-Huolman, mannen från Saimens stränder, som ser ut som vore han från en egyptisk hamn, och vild och skrämmande - när jag kan.

Det har varit feber och hosta för oss båda här, är ännu.

Ibland segna några gula blad ned för fönstret, det är min höst. Syrenen är grön.

Och så skulle jag berätta - jag har 10 i katalogen - men 2 är icke upphängda, refuserade. Oaktat jag blev inbjuden såsom fri från jury. Det syntes mig ohederligt först - sen har jag tänkt de må göra så - och kanske är gruppen helare som den nu är. 'Hetta', som Stenman föreslog, och den sista stora i blå ton är borta. Stenman sade den var ett 'starkt vackert arbete'. Jag tycker inte om deras sätt att gå till väga - ej heller att bjuda en de nyss sett och känna och taga en. Är det inte litet att visa sig älskvärd - och visa bort. Jag hade ju heller icke bett att bli juryfri. Enckell har i stället 11, en mer av hans var det rum för, än andra få ha. Engberg har stora pris, men mitt enda pris ha de alls ej satt ut i katalogen. T.felt anser impressionismen som början till det modärna - H.Ruin anser den vara kulmen av det yttre seendet, av det gamla.

Jag känner mig ganska fri. Stenman hade sagt till Calonius att de hade en vacker Schjerfbeckgrupp. Så bad han få visa C. i översta våningen sin privatsamling "som han nu säljer till löjligt billiga pris". C. undrade om han sålde allt han har - där var Järnefelts skisser o.s.v.

Jag håller på Stenman. låt honom sälja - något håller han väl. Om han kunde börja om i smått, utan kompromiss! med kaféet som stöd.

Jag tyckte Sallinens nya 'vaimo' var just vacker, som målning lik andras, men man vet ej --

Nu skall jag åter börja läsa Yeats, jag har varit för feberfull för spökmänskorna. Skall nu läsa igen hur han rider med damen med de små vita fötterna framför sig på hästen - det är nog Ireland.

Jag finner alltid nytt vackert hos Yeats. Läste 'Steppeans Kung Lear' Turgenjew - den var torr.

Magnus och Hanna måla sin nya ruskiga våning och ha roligt tillsammans - jag har nu alltid tyckt hon undvikit all hjärn, verksamhet, det är kanske på det målningen stannat med. Magnus hade nog önskat att hon blivit konstnär. Måns läser på doktorsgraden.

Här ser man mot mörka dagar, mest slingrar "eldormen" förbi i vårt mörker. Man är så tung till sinnet - söker, söker något att fästa tanken vid - ingen liten Bengt som man håller av.

Så tager man en lott på ett svenskt penningsslotteri för att köpa sig ett hopp för några dagar, och nu vet man ej om man kan få dragningslistan för den 23 sept. ty "den får man skaffa sjelvä." Har du sådant lätt sinnigt? Hit skall komma en frk. Villför fr. Wasa som res till Paris, ty "hon kan inte leva om hon inte får måla." Skriv bara nångång och snällt. Böckerna komma snart.

Helene

5 okt. -24

E.

Magnus var här i går - sade de sedan hängt min sista tavla, den hade bara ej passat i gruppen. Det är sant.
Det är höst - Dora skriver hon har ledsamt efter mig, Mehdi - och en tredje som hon kastat bort - för frihetens skull - det skulle jag inte tala om.

Helene

Måtte där vara vila och ro.

12 te okt. (1924)

Einar,

För länge, länge sedan, i augusti, nådde grantoppens skugga ren' min trappa vid middagstid, och den täta syrénen håller rummet mörkt allt än - dunkelt, och ljunt när det eldas är det, med så vackra förgyllande solfläckar ibland.

Nu stå björkarna avlövade det ger litet mer ljus. I detta ljus har jag börjat måla en rygg, en ung husbonde från en gård här har suttit för mig två gånger ren'. Vad det är vackert, en sådan stark muskulös rygg - och så roligt måla nytt. Det var för en Kristus rygg jag började det, men näns' nu inte ändra en linje ens i huvudet - det få stå några dagar, så vet jag - Under tiden ser man på Huolmans huvud igen - om bara influenzan lämnar en fred. Alltjämt kommer feber och snuva igen, det tager arbetskraften.

Men när man ser denna unga herr Jaakola tänker man på dr. Biaudets', i Lovisa, ord, "den svenska stammen i Finland är degenererad, dömd till undergång - men den finska har en stor framtid." Det är den största kraft jag sett - inte grekisk. Han har en kusin som är forstmästare där uppe. Ino ---

Jag tycker nu om måla med ren färg, utan vitt, utan blandning, att böja tavlan med - engelsktrött, vitt, svart.

Lilla Ann-Marie skriver, hon kommer snart hit - bara vi bli så friska, Olga och jag.

Intet nytt från H.fors. I god tid bad jag Magnus sätta pris på mina två saker, men han försummade det och intet pris kom i katalogen. Stenman lovade sätta pris om någon frågade, sade han. Nu gick en bekant dit och frågade - fick svar att de "inte visste". Nå - det är väl inte sådana tider - eller sådan konst - att det säljs.

Det går ju, så jämt, här, bara jag inte behöver något.

Jag slog upp Montaigne en dag - han sade det fanns tre perioder i hans ekonomi - de första 20 åren, efter barndomen, då han levde på andras pengar, glatt, och gav ut - sedan när han ägde och gjorde besparingar - och sedan när han blev gammal och köpte sig nöje!

Fröken Villför kom inte den dag jag väntade, det var en tidig morgon. Nu är hon väl på väg till Paris.

Skall jag skriva om något glatt så blir det väl om Bengt - lilla stackarn på ~~velocipeden~~ - och stackars pappa - och om det nya där i ~~rummen~~. Men jag vill inte ha mörka gardiner, så jag kan inte skriva om det. Men alla mattor som bonar om en i vinter är goda att ha!

Och min Pariserklänning från Galeries Lafayette är otroligt varm, tricot, och otroligt billig - 285, allt. Jag har sytt om, lappat min päls sjelv, och vintermössan syr jag.

Här är mörkt att sy och skriva.

Men den där ryggen, när den böjer sig, då kommer ljuset vid veka livet, och skuldrorna gå in i dunklet, med några skarpa, vita, dagar på, från andra fönstret.

Nu går jag till Huolman's tvivlande uppsyn - om jag går alls? Sinnet känns sorgset - varför gör man allt? Dig svarar lilla Bengt.

Helene

(forts. till 12.10.1924)

måndag.

Här stå runda, köttfärgade dahlior som passa allra bäst i rummet. Vad Kina är underbart friskt måleriskt, innehållsrikt! vet du vi tänka för mycket, taga för mycket ur färdig estetisk produktion - ungdomen har ännu icke den bördan. 'Tradition' är annat, man tager ur det medelmåttiga med. Skrev jag redan hur mycket jag tycker om verket "Maapallo", Otava, med vildar och arktiskt.

Jag hittar igen en bit:

"Det mest givande samtal äger rum mellan två personer som kunna tala endast till varandra. Till och med Montesquieu erkände, att om han under samtalet märkte, att enn tredje person lyssnade till honom, det tycktes honom som från det ögonblicket hela saken utplånats ur hans medvetande.

Dora tog en anställning i Printemps agenturen (kläder) i H.fors men familjen tillät ej.

15 de (oktober 1924, postkort)

E.

När jag skrev det var att narra en mänska, att bjuda en man känner och så taga emot bara en, då tänkte jag på dig. Såg katalogen bara ett ögonblick. För mig var jag nöjd - tyckte, bara att inbjudningsbrevets "icke underkastad jury", var lösa ord som ej borde tillåtas. - Ledsamt att de tog den tavla du ej sjelv tyckte om - jag trodde "Körsbärsträdet" "Gärdet, skulle bli förstådda, för den vackra färgen - din nuvarande ståndpunkt blir ej än - här. Tack för brev, tack!

H.

1/11 -24

Einar,

Man måste vara närmare en läkare än 7 mil, du har så rätt - för ens egna, en sjelv. Hans hjälp kan rädda.

Jag önskar du fick det! och jag som håller vid allt länge är glad att den som var "ett Nordens barn" ännu en tid är det. Men lämna vänner är tungt - och för vänner som blir där ensam, hur tungt!

Att liten Bengt måste resa är inte bra, den stora ron för små nerver hjälper genom livet. Vad han är söt när han berättar, hans eget nätta språk - men så kommer det stora underliga djuret "kossa-bu", och jag ser en liten gosse stå på en främmande strand, långt borta - och då gråter tanten - tanten som måste vara mycket tyst.

Ann-Marie var här, och där var nytt, där var ett drag kring munnen som var djärvt, hårt, - jag vågar säga det. Så har livet tagit på en liten. Men hon såg stark och frisk ut, och hon behöver det, hälsa. Hon visade Gunnars fotografi - ja ser du min lampa sitter högt i taket och jag ser inte skriva - - jag tyckte han såg ut som en romanhjälte, "ja, en 25 öres" sade hon - på ett par kort. Och när hon tycker om en sida hos honom, den konstnärliga, och inte den andra, Einar, hur skall det gå? Hon var så söt och han såg sjelvtillräcklig ut, på bild, redan i barndomen.

Och Dora sitter på sin Brunnsparksbrygga "där ingen landar", och sin misslyckade kålsoppa kastar hon i havet "med sin lugna yta, som tar emot allt." Jag föreslog nån plats vid turistbyrån, men hon "vet inte vad 6 gånger 7 är."

Jag vill fråga om Ann-Marie vill säga mig sin mening om D's porträtt, fast jag vet den, hon tänker som jag. Dora tycker allt än om 'den undergörande madonnan". Jag slutar nu Fru Tigerstedt. Ann-Marie tyckte "ryggen" var starkt börjad, men jag slutar alltid svagt.

Något litet trevligt - Magnus skrev att Stjernschantz fört min sista tavla upp till Konstföreningen för att pröva den till inköp. Jag vet akademikerna inte vill ha den, detta är kulmen av vad den får. Det är ändå något.

Nej, inte arbeta för "ära", den kalla äran, du skrev det. Men jag har en underlig längtan att göra något gott, och jag når det aldrig.

Nu skall du säga mig vad frakter kosta?

Och så har du åter sänt en bok, jag gerna vill läsa, - men varför ger du så många! Du är snäll, jag vill säga tack, och är glad!

Men boken beställer jag till jul, det blir min julklapp från dig och det får inte komma någon annan! Det är så mycket ren, för mycket!

Här köper jag kläder jag måste ha, och något av fåfänga med - för att bråka, liva upp mig under vilan från målning.

Jag ville ha krafter att måla, länge. Tack för dina brev, Helene

Hanna trivs med sin tjänst.

(forts. till 1.11.1924)

Jag har visst glömt just det jag ville skriva
Hälsa Bengt och Tyra.

Är icke Carl Laurén trött, kvickheten illa inpassad - han
kan ha rätt i konst - men när de sett tavlor säga han 'vad
tycker Ni om ölet' till bryggaren som älskar konst

Utklippen sänds snart.
Om konst skriver Laurén bra.

7/11 -24

Einar,

Vad jag var glad du ville ha ett brev av mig, du som nu har så mycket att tänka på - att göra, och kan vara trött.

Det var nog inte långt emellan denna gång, men jag har förr tyckt något var borta, och det sista var 1 nov. Jag sätter ett litet E. i almanackan för att det inte skall bli för ofta. Ja, här har varit svag influensa hela hösten, och jag vill lugna dig - hos mig, hos alla har det varit smärtor i lederna t.o.m. hos Calonius 14 års flicka. Sjukdomen räckte 8 veckor för mig. Men detta med magsjukdom är en litet annan sak, om det är feber med - så yttrar sig paratyfus Den är visst lätt, och Tnyra är ju ung och kraftig - och den går över hela landet. I går tvättade jag alla lås, brände socker och kaffebröd som modellen rört ty han berättade att han och hela familjen just haft det.

Rör ej de våta löven på hösten, Sandelin's råd.

Vi ha inte glädje av att exponera, nej Einar, vi ha en liten stund i en annan värld när vi måla, och det får vara nog för oss. Du har inte haft mycket glädje av expositioner - jag ser det är så

Du har väl haft mycket av att betrakta konst, och förstå mer än andra.

I dag läser jag i H.bl. att de inte köpt min tavla som Stjernscantz förde dit upp - det visste jag förut. De ha köpt två tavlor av mig, resten av konsthandlare. Men jag har bra i mitt bo, och det går väl.

Här är intet nytt - tunn snö på marken och litet ljusare av den. Hinner just ej gå ut för bråk och folk. De ha köpt av miljonären Parviainen etsningar för 3000. Jag läste i H.bl. en del av det du skrev om grafisk konst i St.holm, men allt var inte intaget där - nåja, varför inte skona.

Men att de inte tog det goda jag fick engång, av Hedeman-Gade! det var bara Åbo.und. som tog det. H.bl tycker jag inte behöver något gott.

Nu i febr. skall ju Ann-Marie utställa hos Stenman med två andra - det går nog för de unga.

När jag var 18 år föll de alla över mig som över en gammal, ingen sade jag var ung. Och jag ville "stå upp och gå nu" och gå från dem allesamman, som sitta och döma. - Nu vill jag tro Ni är friska igen, och om du fått det så går det väl över, det är lindrigt ligg några dagar. Mitt huvud är trött.

Helene

Oro för dig

Skriv inte om du ej orkar, jag väntar.

8/11 -24

Där var en fråga i brevet i går - om "6 äkta grafiska bilder" - jag vet ej vilka det är. "Sjömansgossen" du har är tecknad *] i en aftonkurs i St.Ives, bland målare. Jag hade fått tag i 'skrappapper' - man tecknar skuggar, skrapar ut dagar, och jag tecknade 4 jag minns på det i England. Den du har, en gosse liggande på strand, Bageriet, Båtar i hamn.

De första åren hos Colarossi har jag ännu gjort några pennteckningar, tusch, i aftonkurser. Pennteckningen var ju nästan mitt första uttrycksmedel. Då har man föreslagit mig etsning hos en fransman, som lovat taga mig - men dels dyrheten av verktyg, dels rådet hemifrån att hålla mig till mitt, målning, gjorde att det ej blev av.

Kanske ville jag inte lämna oljan.

Nu gör jag allt för mödosamt, med ständiga ändringar, osäkerhet, så det skulle ej passa.

I morgon kommer lilla Kikku Calonius för att måla en flicka med mig, hans far har skaffat flickan. En egendomlig en med lång näsa och utstående kindknotar, blek färg. En eller 2 dagars studie. Kom med och måla. Sen är det "ryggen". Men höstbråket! bära syltburkar undan köld piska höstkappa - försvara sig mot en fru!

Min tavla togs till betraktande av de höga herrar, men köptes ej - det visste jag, och tror ej jag önskade det riktigt. I dag på morgonen har jag målat 'Rövarn' som kommer till paradiset, just sådan han är - i morgon skall han jaga hare, det är en stark man.

Du måste säga mig frakten? jag får ej ro. Du har alltid varit 'fint' klädd - kanske inte så mycket först men det tyckte jag mest om, du var så överlägset lugn, mänsklig, mystisk, men lugn.

Jag har slägtens fåfänga, som aldrig blivit tillfredställd - men jag har märkt jag får alltid en sorg när jag fått finare kläder - Fru Sandelin var här i går.

Jag skulle ju inte skriva till dig - men hälsa Tyra, säg jag önskar hon snart skall bli frisk - fast hon har visst roligt där hon ligger och Ni läsa tillsamman.

Måndag är din namnsdag - jag ville ha skrivit då, men så blev jag så orolig.

Helene

Hälsa Bengt.

Jag skall läsa Giovanni Papini, självbiografi

(På ett skilt papper följande:)

Einar!

Här är ett litet simpelt namnsdagskort - att kasta i papperskorgen.

Det är inte julkortet än

Allt gott på namnsdagen!

Helene

* vid lampsken

15/11 -24

Einar,

Det gör mig så ont om dig och Tyra - det är inte lätt i ödemarken! - och så skulle jag inte skriva det tager ju bara din tid att läsa det! -

Vad skall jag göra nu - jag kan ju intet, skulle ej duga att se efter ett barn om jag vore där - krafter gå sakta ned.

Bara säga att jag är med tanken där och önskar dig gott. Men det är så hemskt.

Här, när det går ned, ser man tillbaka, i ensamma dagar - och jag har varit lycklig, fått det jag önskat mest - hur många kan säga det! Lycklig - om det också varit hårt ibland - hårt är det ju för alla.

Tyra har ju lycka att se på hon med - och ett barn

Ja, om Lupanders sades det alltid mycket och Dora gick med sin kusin Martha. Martha Neiglick - herregud, hon hade ju inte mer begåvning än att den man hon fick var mycket bra för henne - och hennes far var ju en Petersburgåre med. Marthas släkt hade svårt att draga sig undan honom, mannen.

Och detta är nu Dora, irrande i tomhet - men inte att läsa för främmande. När Ann-Marie och Dora mötas beror allt på första repliken.

Eugen Onegin är (bland) det vackraste jag läst - en gång läste jag Tatjana's brev på finska.

Här står en tavla av Sallinen, en äkta S. smältande, stark, ett landskap - tillh. dr. C.. Något av Vlaminck - vägen har gått över Cézanne, från Greco - det är väl ändå lättare att ~~finna~~ gå en banad väg.

Vad kan man ge Ann-Marie som skulle ersätta en fästman, sade Dora. Hon måste gå igenom det - men hon har ej tron mer, hon suckar tungt. Ungdomsår och ungdomstro gå. Och hon har kämpat en hård kamp i hemmet, jag förstod nu.

måndag (25?-XI-1924)

Einar,

Jag satt ute på trappan och skrev en dag, Yeats under pappret, det var blött, kråkor flög i allehanda ärenden, kraxade - så blev allt blött - regn. Brevet sändes ej.

Nu ser jag allt är bra där uppe igen, oron är över, det är främmande, namnsdag - det var då bra.

Vad ångest, oro, tar på - allt sen barndomen har man suttit tyst, hållit andan, för den spänning där var i hemmet - och de komma och fråga en nu hur det var, om ens barndom - man skall helt enkelt beskriva sina egna, sina föräldrars förhållande - allt skall de sitta och teckna upp, helt kallt - dissekera en. Där är en fröken som säger hon skall skriva om mig när jag är borta. Hur skall jag känna vänskap för den som bara observerar - hon var så snäll mot mamma - jag måste lida det - Böcker lånar hon mig, är snäll.

Nyss läste jag 'Kimono' av John Paris, och fick en stark syn på Japan, icke den elegantaste sidan men en mycket stark, sann. Boken är som en resa - mer. Dunkla starka färger, strävt hår - den uppenbarar. Intet av tunn äppelblom.

I går natt började jag Giov. Papinis 'Un uomo finito', en mycket ful och intelligent mans självbekännelse. Han började som ung radikal, blev så symbolist (jag har läst ett vackert poem) och skrev sist en bok om Kristus. Jag läste om barnet vars enda glädje var en bok, och när regndropparna föll på dets ansigte. Yeats har ibland mycket spökidéer, och mycket ytterst förfinat.

Du sade S.Schauman undandraget sig ansvar för det hon skriver - hon föreföll icke intelligent, bara spekulerande i metoder, intet för känslan. Den "räknar hon ej mera med." Och hon var trött att se tavlor. En sådan släppes lös att draga ned konstnärer. Konstnären är känslans arbetare.

Satte nyss sista taget på en målning - kan du förstå det - en målning där jag nådde det jag ville, uttrycket. Och intet annat är där nått, ingen ser det är en målning, bara några vassa penseltag, icke form. Jag vill hålla den som ett steg mot något jag söker. Det är "Fåret", den enfaldiga, smala, flickan som skymtar förbi under flädern. Jag kan ej få fyllighet, valörer etc. och uttryck, icke allt.

Hur kan du alls måla, med det liv du för?

Jag tänkte från min 'Blå skog', från 'Firenze' förde en väg till en färgrik konst, men du har sökt nya, mörka vägar - och ingen kan staka ut konstens väg för en annan. Är det inte just roligt att alltid är det nytt, alltid lyftas ett tackelse för en ny syn -

Om man bara kunde hålla sitt huvud upprätt, om man fick sova en natt!

Ett år bor jag här på torsdag, jag tror jag hade väntat kraft. - Nu blir lilla Bengt bråkig - var det ej bra förr med en barnkammare, de få ej storfolksvanor där. Ser du, jag har just intet att säga denna gång, men tack för brev --- jo, att jag vill gå till alla, där var en som åt med publikaner och syndare, och blev korsfäst - jag går till alla om det också "skadar ryktet" tack för brev.

Helene

(forts. till 25.11.1924)

Du säger "tack för festen" till mig - om du tänkt på mig ett ögonblick då var det ju mycket, och jag tackar dig.

Jag har ledsamt ser du - jag vill bort dit där konstnärer leva - om det kunde hjälpa?

Snart julen, jag skall vänta på den och då får jag din franska bok!

En hälsning -

Helene

tisdag morgon

Dimmigt, fukt.

Och på något sätt är jag lycklig nu - som ett barn som väntar på julen - Vet du, medgång ger oro, men motgång ger en viss lycka, samlande av kraft, gående in i sitt eget hjärtas kamrar.

O nej, inte för mycket motgång ville jag ha -

Du har hållit mig vid böcker, tavlor tack.

Ja, de gamla hade få, men solida, hemma smidda saker - vi skulle kasta ut det mesta vi ha.

lilla julen. 29/11 (1924, postkort)

K.E.

Jag var beredd att betala frakt i hundrasedlar! det är ju så långt borta! Vill du hälsa T. jag önskar så hon fick vara frisk! Om ett barn ligger (som jag) det är icke det, det är konsekvensen - som är tyngst. - Håller på med Papini, som i denna bok ställer tanken ensamt högst - det är ej för mig. Ett futuristpoem av honom ägde mycket välljud. - Jag tyckte D. hade lof att rättfärdigas för dåligt rykte - den som givit hela sin känsla hela livet för - en småsak kanske? den är ej dålig. Derfor sändes brevet. Hon tror den gamla vännen i orienten är död den hon broderat åt var jul. Får väl aldrig veta. Intet från Magnus på 3 veckor, men annars förtröstanfullt i sinnet. I dag kom P.Nozière. tack. Hälsa B.
Helene

7/12 -24

Einar,

Man vill skriva innan mörkret faller på, och jag har bara läst det förstreckade i utklippet - och så ditt brev i dag. Du skriver så friskt om kritiker, så friskt om allt.

Ja, där får en B.O. Schauman döda en Churberg - hon fick aldrig annat än hån, och hon dog nog av förstörda nerver.

Hur mycket arbetskraft och tro ha ej kritiken tagit - och det ser ju så överlägset ut i publikögon, fast de ingenting göra sjelv och ej ha kärleken till det de tala om

Jag har väntat du en gång skulle skriva.

Modellen, fabriksflickan som målar, gick just, jag är trött i huvudet. Men hon förstår en Matisse, och Hannas teckning, och hon fick låna v.Gogh, hon valde honom, är modärn.

Nu skall jag skicka en liten julklapp ren den får ej öppnas före julafton.

Det är mest för att jag ville visa dig ett häfte som är rullat omkring den - det är ej mitt, det häftet, och jag ber att få det hit ned igen så det är här dagen före julafton.

Det roar dig kanske att se vad en Picasso blivit, en Matisse kan och mest det kinesiska. Matisse verkar ändå bäst, tycker jag, du Segonzac är målerisk -

Ja, Papini är förfärande torr och kall, världen är blott en bild på hans ögas näthinna, han är medelpunkten - det är hans tro. - för det är ju också en tro. De säga han sedan kommit till något annat, men mån' han ej är kall? uppriktig och egenkär är han.

Jag lämnade hans bok halvläst, för jag fick sänd en annan som det var skyndsamt med - och av den fick jag äckel för livet, för allt. Jag måste glömma den. Där var en idealism, köttets idealism tyckte jag, men kunde ej hejda den kväljande motvilja som grep mig, inte motvilja utan sjunkande ned under livets äcklande last på ens skuldror Det var nu så att den verkade så på mig - fast där var par vackra saker. Var där ett landskap blev det som ett tomt hål för mig - där var egentligen - ja? Det var Sigrid Undsets sista roman "Vaar". Andra tycker nog olika. Ja, du har rätt, jag måste med försvara mig mot modellen, den är en pina, en makt som griper in i det jag lever just då

Fann ett brev vars baksida, postscriptum, jag aldrig läst - hur kom det sig? från januari, där Tyra säger du skall hälsa från Bengt och li-ti-li - och nu tackar tanten så snällt och så mycket! och är så glad han är en frisk och duktig gosse nu. Han har hela ödemarken att andas in, intet stackars grändbarn. Här är mörkt, men litet snö - och sedan man varit så riktigt glad en hel vecka kom sorg och tyngd - var det den boken som gjorde något fult - nej det som är vackert kan den inte dra ner. Hav det gott!

Helene

Ann-Marie kan beskriva natursceneri så oändligt fint, men där är alltid något av estetik i det, den dödar Doras brev är som en vildes praktfulla ristningar, intet inlärt. A.M. har mer känsla, tror du - men vad sade hon om barn här sist! en kvinna säger något sådant! oh.

(forts. till 7.12.1924)

förlåt jag är trött i dag. måste visa bilder åt flickan som säger kamraterna på fabriken är främmande men här är det inte främmande. Hon har beställningar av sina likar.

(på en skild liten papperslapp följande:)

Kan jag i vinter - eller sommar - få låna 'Verlaine' - ville läsa "le Rossignole".

lördag (13?-XII-1924)

Einar

Jag delar all Er oro och ångest, och också Ert hopp - allt skall gå bra. Men nog måste det vara svårt i ödemarken

Jag kan inte tänka på annat

hälsa Tyra och liten Bengt

din vän

Helene

När de är sjuka, då vet man först!

torsdag. (18/12 1924)

Einar,

Bara ett litet brev för att önska Er stor glädje och lycka om julen - nu när Bengt är frisk!

Du skriver om en ny bok - men Pierre Nozière ligger ju här och väntar på julafton - det är nog.

Tack för allt.

Ja, är det inte roligt med fransk konst! Matisse strålar, lyser upp här - och fabriksflickan känner igen 'se Matis' var hon ser honom.

En van Dongen fanns bland oändligt skräp i ett häfte - vad den strålade trots allt. En fårad herre, med en liten druvklase i handen, sitter mellan två unga flickor, den ena har bröstet obehagligt placerat - de sitta vid ett restaurantbord - vad det lyser ur dem. Modärnism. Man längtar efter färg - färg - och hjärnan är utsliten man orkar ej måla nu -

Det är Hannas böcker, alla.

'Den blå skogen' är underbar i skymning nu, dens komposition, där är skönhet -

Ville se något vackert se folk ute tillsammans, inte alltid en, på en stol - cirkus, teater, kaféer, familjer -

"Gärdet" har varit ute på äventyr - men är lyckligt hemma igen.

Sallinen var här i går - ett ärende - han såg långt mer förfinad ut än jag tänkt mig - av andras beskrivning.

Tager nu emot julen med en tallbukett på julbordet. Magnus kommer väl tisdag, det är min fest - och hälsningarna från vänner värma kvällen.

Är nu litet för trött att skriva, men törs ej vänta längre för postgångens skull.

Hav det festligt och glatt - och stora hälsningar till Bengt - till Er alla!

Här ser man på bilder den afton.

vän Helene

Har Sverges kritik inte ännu nått fram till att förstå Matisse!

Annars är den bra.

Den kinesiska 'utstrålningen' fanns i häftet, icke sannt?

En vacker, vit cyklamen står här på ett litet bord framför soffan.

Jag tycker där är något jag inte sagt dig - för att jag är så trött.

Tack för året för att du varit så vänlig, och för den värld i böcker du öppnat för mig

Tiden flyr, jag kan inte hålla den fast lugnt som i ungdomen - det blir ej ro mer - men i böcker bilder vet man ej av tid och rum.

Tack för det.

Helene

(odaterat postkort, enligt poststämpeln 19.12.1924)

E.

Jag tänkte sända litet marzipan från H.fors - men nu tänker jag vi dela 'l'Amour et l'Art', i stället. Jag ser på den här först och så får du den dit och får hålla den 'som egen' - är det mycket dumt tänkt? Den lockar mig

Julhälsning

Helene

juldag (1924)

Einar,

Jag ligger på min säng och har bladat i din bok, och tror det är van Dongen och "sainte famille" du menat är vacrast vad det är roligt se och undra.

Där är ett slutord: "modärnisterna utplånas, försvinna, en tid följde vi dem - deras rop hörs ej mer. Nu är det neo-clas-sikerna, de komma på Musernas kryckor, och vi få tunga timmar att leva."

- I går kom stort paket, med julens härlighet kaka, och gris och ren, och - korv! - hur kan Tyra allt det där, och hur vill hon ge så mycket! - och vad Bengt har för en fin jul.

Han är väl bättre? Jag tittade så efter ett litet fotografi av honom.

Renen har jag vågat mig på, men det var så olyckligt att 'tanten' fick svåra uppkastningar natten mot onsdag och fick vänta med julklappar och allt till i dag - är nu bättre.

Och tack så hjärtligt, varmt till Er båda, för julen!

Det där om 'l'Amour de l'Art' är kanske misslyckat -jag ville ge dig något men törs ej välja. "Kimono" är som en resa - eller om jag sökte en van Dongen bok eller Gripenbergs översättning av Robert Louis Stevenson - eller bilder - säg vad jag skall söka

Med hjärtliga hälsningar och gott nytt år!

Helene

Tack för brev, o. för 'Pierre Nozière'. Mer sedan.

28/12 (1924)

Einar.

En förfärligt rolig bok, det är fransk boulevardkvickhet som går över alla - nej inte alla, några tagas allvarsamt. det är Picasso som intet kan (vet) och upptar allt, men ingenting stannar i honom - där är kapplöpningsbanan med Derain, Matisse Picasso - han tror P. blir efter först och för bookmakers gäller det mellan D. och M. - han tycker 'mercantils' skulle hålla på Derain. Matisse som målar och predikar "i Tyskland, Sverige, där det inte finns en enda målare" M. har 'lagat nätta saker nu sist.' A.L.'hote som målar och skriver, det tar för mycket tid, han borde bara skriva. Värst, vildast går det över Maurice Denis, och så sägs 'skulle detta vara för att smäda religionen, så kunde man ännu förstå det, men det är för att prisa och man orkar inte förstå.

Han har sin egen målarsyn i allt detta prat.

Jag tyckte sen om det måleriska i Laprade's marionetter, en känsla i det - och en känslig profil av Bonnard.

Men varför tog han inte 'mannen och de två flickorna' av v.Dongen? han kunde ju ha valt så rikt.

Men en bok som friskar upp, gör en modig - oh, tack.

När här sägs 'får jag sedan köpa det där' är man tacksam - men vågar inte röra, man lämnar det --

Nu skall jag taga ett år till endast arbete, taga emot ingen resande.

Jag är förstörd två veckor minst efter en sådan pratdag och borta från alla målartankar - och så ha årtionden gått. Jag sover aldrig när det pratats och måste taga sömnmedel - nu är hjärnan, hjärtat förstörda av det - är jag ensam skyldig offra livet för, dem - de gå inte från sin tjänst Nu tager jag det. Och boken hjälpte mig med.

Har du det bra där? alla friska?

Här är så hemskt med sjukdom i många hus. Dr. Calonius fru har varit ett halvt år på sjukhus, kom hem till jul (i ambulansvagn) och är nu värre sjuk än förr. Och så gå minnet av alla bedövnings, sömn-medel hon fått.

Nej, Einar, icke mer vara vek och alltid säga ja. Sedan skall jag taga en månad för sällskapsliv.

Snö faller i dag, så är det väl där uppe med, kanske lyser det litet upp.

Här stå två dukar som man vill fortsätta med, men nu ser man intet.

Hur kan Tyra baka en så underbar julkaka! engelsk! och allt det andra sen!

Hinner detta till nyårskväll - så hav den känslan du varit snäll, gjort år ljusare, lugnare - och hav sen' hela din nyårsfröjd där och tänk att jag tackar dig den aftonen, just då! Och hälsar dem, dina kära.

Helene

(På en skild liten papperslapp följande:)

Jag tror hela Norden räknas som 'Sverige' för Coquiot, och att Munch är för tysk i teknik för att han skall förstås i Frankrike Där är saker Coquiot värdar ändå.

nyårsnatt. (1924)

Einar.

Tack för brevet i dag!

Men tala inte om något konstnärligt i mina portföljer, jag ser så bra sjelv att jag ännu intet gjort - och en är redan ledsen på mig för det jag ville arbeta i år -- men jag är glad i tankar: nu går jag till ensamt arbete - Nyårsnattens tanke. Kanske går man under -- Du har påverkat detta steg.

Jag har inte sett någon Forain, och inte skall du sända - en gång får jag se din, en dag eller par Du gav två fina böcker, Modärnisterna som livat upp mig, och Anatole France, mer får det ej vara Säg bara sjelv vad du väljer att få av mig - jag tänkte om l'Amour de l'Art blev så att den gav intet det året? men som du vill. Du har ju haft en trevlig jul!

Dora hade virkat spets till, och sytt ett fint underliv åt mig och smickrade mig såhär, "tyget borde varit linnebatist, om nu ens det är tillräckligt fint åt Elli - jag träffar ibland mina två sköna bekanta, grandamoureuseur (x) - men de äro intet ibredd med Elli - vad kroppar ändå kunna bli tråkiga! Den ena håller dessutom på att bli gammal tror jag - ty hon börjar beundra arkitektur och herrarna bemöta henne med aktning. Men jag känner mig alltid så bekant med dem, och grandamoureuseur äro alltid så fredliga! Egentligen är väl grandamoureuseur de som aldrig älska." sedan om lycka: - - "fast lyckan är visst något så storartadt att den är oberoende av allt." - "min Prins lever - men han är sjuk - och ber mig komma till Bassora den gamla staden, där Eufkrat och Tigris förena sig, där Tusen o. en Natts köpmän sålde sina kryddor, sin ambra och därifrån Lindbad drog ut på alla sina äventyr, som skrämde halvt ihjäl mig när jag var barn."

Jag skrev 'le Rossignol' åt henne och hon tänker läsa den många, många gånger - i dess "tröstlösa skönhet."

Hanna trivs bra med sitt arbete, Magnus var kry. Jag hade ingen julafton för jag kunde ej öppna vänners brev. Nu har jag läst nöjd glad. Tänker på en tavla också.

Helene

(x) en född Aminoff, skild Schultén

2/1 -25

Det var en underbar kaka din hustru hade bakat, Einar, och hur 'nändes' Ni ge bort en hel!

Ännu har jag av den, och småbröd.

Satt nyårsdag och tänkte på vimlet i Paris - det knackar på dörren, in träder ett par - en kort, fet! starkt sminkad dam aigretter som stå långt ut från henne, en militärisk, styf herre, Lautrectyp, brodern, målande - jag tänder ljuset och ser, det är Paris (yttre) boulevarder som trätt in. Damen frågar om jag önskar kakor eller äpplen? hon skall sända - Tusen och en Natt!

I dag en vänlig biljett från Melartin, Köbenhavn, en mognad stil, och kort mognat skriven. Jag har det bra med böcker och vänliga tankar - och alla önsknigar som träda in en gång Hälsa dem. Helene

Julaftonen föll några stora snöflingor framför mörka tallar, det var det vackraste - då inga brev kunde läsas.